

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA ŠPORT

Specialna športna vzgoja
Gornišтво z aktivnostmi v naravi

RAZVITOST IZLETNIŠKE IN PLANINSKE DEJAVNOSTI MED MLADOSTNIKI V OBČINI SLOVENJ GRADEC

DIPLOMSKA NALOGA

MENTOR

Izr. prof. dr. Stojan Burnik, prof. šp. vzg.

SOMENTOR

Doc.dr. Blaž Jereb, prof. šp. vzg.

RECEZENT

Doc. dr. Bojan Leskošek, prof. šp. vzg.

Avtor dela

ALOJZ KREVIH

Ljubljana 2008

»Med Uršljo goro in Pohorjem leži kakor zibelka kotlina, obdana od zelenih travnikov in gozdnih pobočij. Ob njenem severnem robu, ki ga je v starih časih presekala pot z juga na Koroško, je vzraslo naše rodno mesto, Gradec Slovencev, Slovenj Gradec, ki je za oči svojih otrok najlepši kraj na svetu.«

Dr. Ljuba Prenner

(1906-1977)

Ključne besede: izletništvo, planinstvo, planinska pot, tematska pot, razširjenost planinske dejavnosti med mladostniki

Naslov diplomskega dela:

Razvitost izletniške in planinske dejavnosti med mladostniki v občini Slovenj Gradec

Ime in priimek: Alojz Krevh

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, 2007
Gorništvo z aktivnostmi v naravi

Število strani: 66 Število slik: 7 Število grafov: 15 Število tabel: 17

Izvleček:

Načini zahajanja v naravo so različni, od enostavnih družinskih izletov z otroki v okolico doma z uro ali dve hoje, do enodnevnih izletov v višje ležeče predele, do več dnevnih visokogorskih tur.

Osnovni namen naloge je bil ugotoviti razširjenost izletniške in planinske dejavnosti med mladostniki v občini Slovenj Gradec. V občini so v zadnjih letih, poleg številnih obstoječih pohodniških poti, nastale tematske in turistične poti, ki se jih občani pogosto poslužujejo: Puščavnikova pot, Pot v deželo škratov, Pot Rimljanov, Pot na Rahtelov vrh, Bernekarjeva pot, itd.

V raziskavo smo vključili 297 učencev in dijakov, starih od 12 do 19 let, stanujočih v občini Slovenj Gradec. Ugotovljeno je bilo, da je izletništvo in planinstvo dokaj razvita športna dejavnost, po oceni na četrtem mestu med ostalimi športnimi zvrstmi. Dejavnost je enako priljubljena pri obeh spolih, čeprav je pogostost zahajanja v hribe pri fantih nekoliko višja. Ugotovljeno je bilo, da naravno okolje iz katerega izhajajo anketiranci ne vpliva na planinsko aktivnost. Fantje in punce imajo za hojo v hribe enake motivacijske dejavnike, prednjači motiv »rad/a se gibljem v naravi«. Največ otrok in mladine gre v gore 1 do 3 krat letno, najbolj oblegana izletniška točka v občini pa je »najbližji vrh pred hišo« in Rahtelov vrh. Kar 61,9 odstotka anketiranih so za to dejavnost navdušili starši, komaj 3,4 odstotka pa športni pedagogi. Anketiranci, ki menijo, da je v Mestni občini Slovenj Gradec dovolj idej za izlete in preživljanje prostega časa v hribih, so z ureditvijo tematskih in planinskih poti v občini v splošnem bolj zadovoljni.

Key words: excursions, mountaineering, mountain trail, thematic trail, frequency of mountain activities among the youth, mountaineering society

Number of pages: 66 Number of photos: 7 Number of graphs: 15
Number of tables: 17

Abstract:

There are different ways to go into nature, that is, either by going on simple family trips with children to the surrounding countryside taking two or three hours of walking, day trips to higher places, or even alpine tours lasting a few days. The main purpose of this paper was to find out how frequent the excursion and mountain activities among the youth in Slovenj Gradec are. In addition to numerous existing walking trails in the municipality, a lot of thematic and tourist trails have been established in recent years, for example, Puščavnikova pot, Pot v deželo škratov, Pot Rimljanov, Pot na Rahtelov vrh, Bernekarjeva pot etc., which are often used by members of the municipality. Into the research we included 297 pupils and students being between 12 and 19 years old and living in the municipality of Slovenj Gradec. The research showed that excursions and mountaineering are two quite well spread sport activities, being on the fourth place among other sports. The activities are equally popular with both females and males, even though the frequency of walking in mountains is a bit higher with boys. Furthermore, the research showed that the surroundings where those being questioned come from do not have any influence on mountain activities. Boys and girls have the same motivational factors for walking in mountains, one of the most important being "I like taking exercise in nature." Most of the children and youth climb the mountains 1 to 3 times a year, the most popular excursion spots in the municipality being the closest summit in front of the house" and Rahtelov vrh. Out of those who took part in the research, 61.9 per cent were made enthusiastic for this activity by their parents and only 3.4 per cent by their sport teachers. Those who think that in the municipality of Slovenj Gradec there are enough ideas for trips and spending your free time in mountains are generally more satisfied with the thematic and mountain trails in the municipality.

KAZALO:

1. UVOD	7
2. PREDMET IN PROBLEM DELA.....	9
2.1. Terminološka opredelitev pojmov	9
2.2. Planinska pot.....	13
2.2.1. Orientacija po planinskih poteh	15
2.3. Slovenj Gradec in Mislinjska dolina	16
2.4. Planinsko društvo Slovenj Gradec.....	18
2.4.1. Planinske postojanke	18
2.4.2. Izleti PD Slovenj Gradec.....	22
2.5. Pohodniške in tematske poti.....	23
2.5.1. Tematske poti v Slovenj Gradcu in okolici	24
2.5.2. Pohodniške poti	28
2.6. Koroška – barvitost dolin	29
3. CILJI PREUČEVANJA S HIPOTEZAMI.....	31
3.1. Cilji preučevanja	31
3.2. Delovne hipoteze.....	32
4. METODE DE LA	33
4.1. Vzorec merjencev.....	33
4.2. Vzorec spremenljivk	33
4.3. Organizacija zbiranja podatkov	34
4.4. Metode obdelave podatkov	34
5. EMPIRIČNI PODATKI Z RAZPRAVO	35
5.1. Izletništvo in planinstvo med ostalimi športnimi zvrstmi.....	36
5.2. Učenci/ke in dijaki/dijakinje radi hodijo na izlete v hribe ne glede na spol	37
5.3. Letno število izletov v hribe	39
5.4. Različne izletniške točke	40
5.5. Naravno okolje vpliva na planinsko aktivnost učencev in dijakov	42
5.6. Planinska aktivnost učencev in dijakov se med spoloma razlikuje.	43
5.7. Članstvo pri planinskem društvu in udelažba pri planinskem krožku	44
5.8. Kdor je anketirance navdušil, s tistim gredo v hribe	48
5.9. Priljubljenost izletništva in planinstva med vrstniki	50
5.10. Fantje in punce imajo za hojo v hribe različne motivacijske dejavnike ...	51

5.11. Anketiranci, katerih učitelji športne vzgoje se bolj trudijo, so bolj informirani	53
5.12. Teoretične informacije s področja planinstva.....	54
5.13. Preživljanje prostega časa v hribih	56
6. SKLEP	59
7. LITERATURA.....	61
8. PRILOGA.....	62

1. UVOD

Slovenija je alpska dežela in velik del njenega ozemlja je gorat oziroma vsaj hribovit. Lahko bi rekli, da kar 2/3 ozemlja predstavlja športni objekt za izletniško in planinsko udejstvovanje. V tem prostoru so se v času prve in druge svetovne vojne dogajale velike in pomembne spremembe, od krvavih bojišč in premikanja meja sosednjih držav iz grebena na greben, v bolj mirnih obdobjih po vojni pa do prvih, za nacionalni ponos pomembnih osvajanj gora. Prav od tu izhaja naša povezanost z gorami, ki je skozi leta vodila v razvitejšo in organizirano obliko udejstvovanja v tem okolju. S približevanjem gora in planin vedno večjemu številu ljudi in potrebo po aktivnem preživljanju prostega časa, daleč od hrupa in onesnaženega mestnega okoliša, se je pojavila želja, po čim večji dostopnosti večjega števila grebenov in vrhov ter »sprostitve« v lepotah narave, daleč od vsakdanjega stresa.

Marsikateri navdušen planinec pravi, da kdor ni bil na Triglavu ni Slovenec. To seveda ne drži, res pa je, da kogar prevzame čar planin, se bo slej ko prej znašel tudi na najvišjem vrhu naše države. Obstaja še veliko drugih, tudi lepih predelov, ki so vredni našega obiska.

Slovenci smo narod planincev in planinstvo je povezano z narodno kulturo. Izletniška in planinska dejavnost omogočata različne možnosti delovanja, glede na individualne sposobnosti ter možnosti vsakega posameznika ter njegovih želja in ciljev. Narava nas je bogato obdarila z vzpetinami vseh vrst in višin in nobena druga dejavnost nima takšnih osnovnih pogojev kot planinstvo. Med različnimi vrstami gibanja prav gotovo hoja zavzema posebno mesto, ker se z njo lahko ukvarja sleherni človek, ne glede na starost, spol in socialno stanje. V sodobnem času, v času modernizacije in tehnizacije delovnih procesov, je več gibanja z lastnimi mišičnimi močmi biološka nuja sodobnega človeka. Standard ljudi, stil življenja, psihična in telesna neutrenost sili ljudi v pasivno preživljanje prostega časa, zato bi lahko rekli, da je ta oblika gibanja vprašanje eksistence človeštva.

Gore, planine, planinarjenje in sprostitve v naravi so pojmi, ki tudi pri meni zbudijo veliko pozornosti. Rad se gibljam v naravi in marsikdo ne ve, kako lepo je aktivno preživeti dan v »nedotakljivi« naravi, ki nam jo ponujajo vrh nad Slovenj Gradcem ali kje drugje. Poleg vseh ostali razlogov, usklajenega delovanja vsega

telesa, predvsem gibalnega, srčno-žilnega in tudi živčnega, je to precejšnji razlog, zakaj sem izbral to tematiko za pričujočo diplomsko nalogo.

V slovenski literaturi je na to tematiko sicer že veliko napisanega, a kljub temu je moj osnovni namen raziskati obstoječe stanje same razvitosti izletništva in planinstva med mladostniki v naši koroški regiji. Sedeči način preživljanja časa doma pred TV sprejemnikih, računalnikih, v službi, šolah itd. je tisto, kar hočejo ljudje, ki kaj dajo na svoje zdravje, kompenzirati z neko športno dejavnostjo. Prav zaradi tega je odstotek ljudi, predvsem odraslih in starejših, ki iščejo sprostitev in zadoščenje v naravi in gorah, po mojem mnenju, večji iz leta v leto. Zaradi tega je proučevanje izletniškega in planinskega delovanja z družbenega zornega kota utemeljeno, potrebno in upravičeno.

2. PREDMET IN PROBLEM DELA

2.1. Terminološka opredelitev pojmov

Strokovno izrazje je pomemben del izrazja praktično vsakega modernega jezika. Planinstvo sodi med starejše stroke, zato večina izrazov izhaja iz domačih besed. Glede na značaj planinstva, se v planinsko izrazje vključuje tudi izrazje bližnjih, sorodnih strok, kot so geografija, zgodovina, turizem, šport,... Leta 2002 smo v Sloveniji dobili tudi Planinski terminološki slovar, torej eno izmed del, ki so na strokovni, jezikovni in raziskovalni ravni temeljni za potrditev samozavesti planinskega delovanja. Delo je spoznavni zemljevid planinstva, ki dokazuje visoko razvitost in organiziranost planinske stroke (Jordan in Peršolja, 2006).

Izletništvo in planinstvo sta dva sorodna pojma, ki imata za osnovo isto dejavnost, le da se nekoliko razlikujeta po sami zahtevnosti. V sami praksi samo razločevanje niti ni toliko pomembno. Temeljne značilnosti obeh dejavnosti je hoja ali neko drugo gibanje z lastnimi močmi, ljubezen do gibanja v naravi in sprostitev. Izletništvo je predstopnja ali priprava za samo planinstvo. Pri izletništvu gre za športno dejavnost v nižjih predelih, samo planinstvo pa je vezano na gore. Prvotno so ljudje hodili na izlete iz kraja v kraj. Kasneje se je to izletništvo pričelo usmerjati tudi v gore in nastalo je planinstvo, kot posebna oblika izletniške dejavnosti (Kristan, 1979).

Planinska dejavnost je dejavnost, ki je povezana z gorami, planinami, a ni neposredno gospodarska in ima namen obiskovanja gora in planin.

V literaturi obstaja več definicij, kaj sploh izlet je. Etimološki izvor besede izlet je mogoče iskati v glagolu »izleteti« kar pomeni izleteti iz gnezda, zapustiti dom ali če že hočemo oditi nekam. Pod tem pojmom, bi si seveda lahko razlagali tudi, da se odpravimo od doma z avtomobilom ali s kakšnim drugim prevoznim sredstvom, zato je potrebno razlikovati »aktivne« izlete, od »pasivnih«. Za »aktivni izlet« je značilno gibanje človeka z lastnimi močmi.

Glede na trajanje in intenzivnost ločimo več vrst izletov (Kristan, 1997):

Sprehod je telesno najmanj zahteven. Fiziološka obremenitev organizma je minimalna. Učinek je omejen na psihično sprostitvev in zadrževanje na zraku. Posledica sprehoda je prijetno počutje, lahko smo tudi rahlo utrujeni.

Izlet je telesno zahtevnejši od sprehoda. Razdalje so večje, gibanje je hitrejše, običajno nosimo tudi breme oz. nahrbtnik. Po izletu smo utrujeni.

Pod turo razumemo zahteven planinski izlet najmanj v sredogorje, z večurnim pristopom do cilja. Pri pohodu gre za večje razdalje, ki jih premagamo peš. Pohod je lahko tudi v ravninskem svetu; če je pohod v goratem svetu, ga imenujemo planinski pohod. Tura je lahko enodnevna ali večdnevna.

Glede na geografske značilnosti ločimo poleg ravninskega in planinskega izleta še izlet v gozd, izlet k morju, jezeru ali reki, ki pa niso del obravnave.

Izletništvo in planinstvo sta tesno povezana z nekaterimi pojmi, mimo katerih ne moremo. Pomembno je ločevanje pojmov, kot so:

- grič je vzpetina v nižavju, z relativno višino približno 50 m nad okolico. Če je več gričev povezanih v zaključeno celoto govorimo o gričevju,
- hrib je višja vzpetina, do višine gornje gozdne meje, približno 500 m relativne višine višja od okolice, ampak ne sega čez gozdno mejo. Povezan sklop hribov z vmesnimi globelmi in manjšimi vzpetinami imenujemo hribovje,
- gozdna meja pomeni navidezno črto, na kateri se neha strnjen gozd. Nad to mejo rastejo samo še posamezna drevesa. V Sloveniji je ta meja običajno na nadmorski višini 1800m. V primeru naravne nerasti drevja zaradi plazov, pa je ta meja lahko tudi nižje,
- gora je vzpetina, ki sega nad gornjo gozdno mejo. Gorovje je v zaključeno celoto povezan sklop gora.

Povezanemu sklopu gora, ki je tudi v najvišjih predelih še pokrit z rušo imenujemo sredogorje.

- planina je visoka vzpetina nad gozdno mejo, odprt svet brez gozda,
- vrh je najvišji del vzpetine.

Poznamo:

ostrica	}	ostri vrhovi
špik		
špica		
zob		
vršič	}	strmi in stožčasti vrhovi
vršac		
kuk		
stador		
kopa	}	zaobljeni vrhovi
kepa		
kopica		
glava		
čelo		

- planota je pretežno raven, dvignjen svet, ki ga od okolice ločijo strma pobočja,
- podi so planote nad gozdno mejo,
- sleme je vodoraven stik dveh pobočij,
- greben je zelo strm, razčlenjen stik dveh pobočij,
- rez je stik dveh pobočij v zelo ozkem grebenu,
- šija je del grebena, ki poteka od sedla do vrha gore,
- hrbet je zaobljena oblika grebena, s položnimi pobočji.

Ko se greben postopoma zniža, temu pravimo sedlo.

preval	}	znižanje grebena, ki omogoča lažji prehod
vrata		
prag		
prevoj		
presedljaj		
prelaz		
		- čez njega pelje cesta

- škrbina je oster, globoko zasekan presledek v grebenu,
- pobočje je del gore med vznožjem in vrhom (sklonina, vesina),
- obronek, ronek ali polog je položno pobočje do 20% naklona.

breg strmina strmoča strmal	}	strmo pobočje med 20 in 40% naklona
--------------------------------------	---	-------------------------------------

- lovt je strmo, razdrapano pobočje,
- skrotje je razrito pečevje med 40 in 70% naklonine,
- stena je skalnato pobočje z naklonom 70-90% (je kamnita živa gmota),
- previs je skalnato pobočje z naklonom nad 90%,
- vznožje je spodnji del gore ali stene,
- skalovje in pečevje je razčlenjeno pobočje brez določene oblike,
- stopnja, skok, prag je strm, navpičen del stene ali pobočja v položnem svetu,
- plaznina je pot po kateri drsijo plazovi,
- poč je razpoka v steni, v katero lahko damo nogo ali rok,
- reža je špranja v steni, ki je široka toliko, da damo not prst ali pest,
- drobir in grušč je razpadla kamnina, drobnejši delci kamenja.

- plezalna smer je namišljena črta v naravi, težje prehodni svet, kjer so za gibanje (napredovanje in ravnotežje), večino časa potrebne tudi roke. Ima svojo oceno v skladu z UIAA težavnostno lestvico in je opisana v plezalnem vodniku in/ali priznana med alpinisti, plezalci kot plezalna smer.

- Knafelčeva markacija – rdeče bele markacije, kot jih poznamo danes, so se uveljavile v obdobju po ustanovitvi Slovenskega planinskega društva (SPD) in po prvi svetovni vojni, njihov najbolj vztrajni ustvarjalec pa je bil Alojz Knafelc. Zato se tisti znani rdeči kolobarji z belimi očesi v sredini imenujejo Knafelčeve markacije. Zaradi velikega pomena redne vzdrževanosti planinskih poti, nekoč pa tudi zaradi boja proti ponemčevanju slovenskih gora (nemške kočice in smerokazi), so v občasnih krizah, ki doletijo planinska društva, pogosto prav markacisti edini, ki svoje delo redno in vestno opravljajo naprej.

2.2. Planinska pot

Planinska pot je ozek pas zemljišča, ki je namenjen za varno hojo vseh tistih, ki se odpravljajo v višje ležeče predele - hribe, gore. Vsaka planinska pot je označena s Knafelčevo markacijo, smernimi in opozorilnimi tablami ter puščicami. V Sloveniji želimo to označevanje poenotiti z zakonom o planinskih poteh. Knafelčeva markacija je narisana na desni strani poti v smeri hoje na mestu, ki nam »pade« v oči, nekako na višini pasu oz. glave. Kjer pot sama kaže smer, so te oznake bolj redke, na razpotjih pa morata biti vidni vsaj dve zaporedni markaciji v smeri.

Opise planinskih poti najdemo v knjižnih- planinskih vodnikih, narisane pa so na planinskih zemljevidih. Branje vodnika in predvsem zemljevida je zahtevna in celovita veščina prepoznavanja in prostorskega predstavljanja pokrajinskih področij. Poleg te markacije, poznamo še kup markacij za gozdne, učne in druge poti. Na območju gozda je potrebno poznati gozdne oznake. Gre predvsem za ravne črte, ki označujejo mejo parcele. Hoja po planinskih poteh je na lastno odgovornost in osnovni namen vsake planinske poti je pripeljati planinca do cilja, ki si ga je zastavil, ter njegova varna vrnitev na izhodišče.

»Prve poti so v gorah naredili domačini. Med najstarejše planinske poti sodijo tiste, po katerih so pastirji gnali na pašo živino in drobnico. Nekatere so nastale zaradi velike stalne poselitve, ki je še danes značilna za Pohorje, Vzhodne Karavanke, Kamniško-Savinjske Alpe in Škofjeloško hribovje« (Jordan in Peršolja, 2006, str. 201).

Za odločitev planinca pri izbiri poti ozirom glede na izkušnost in njegovo telesno pripravljenost je bila v devetdesetih letih opravljena kategorizacija vseh planinskih poti. Glede na to ločimo lahke, zahtevne in zelo zahtevne planinske poti. Poleg tega jih delimo še na kopne in snežne. Pri lahki kopni turi gre za lažjo kopno pot, za gibanje se uporablja hoja, brez uporabe rok. Pri izhodišču pot ni posebej označena, od planinca pa le-ta zahteva le pazljivost in nekaj telesne vzdržljivosti.

Za lahko snežno turo se šteje tura, ki poteka po nezahtevnem zasneženem gorskem svetu z naklonom do največ 40°, pri katerem je potrebno nekoliko več znanja, predvsem uporaba derez in cepina. Za gibanje še vedno uporabljamo

samo noge, uporaba palic, krpelj, cepina in derez pa je samo za lažje gibanje in večjo varnost.

Zahtevna pot je pot, ki vodi preko zahtevnejših mest, kjer si zaradi varnosti pomagamo z rokami. Morebitna varovala niso nujno potrebna za premagovanje težjih mest. Njeno izhodišče je označeno z opozorilno tablo »zahtevna pot«.

Zelo zahtevna pot je prav tako označena z opozorilno tablo. Namenjena je predvsem izurjenim planincem, saj je uporaba rok neizbežna. Opremljena je z varovali in ni primerna za planince, ki se bojijo višine in imajo vrtoglavo.

Poti v Mestni občini Slovenj Gradec z okolico so lahke poti, zato tudi niso opremljene z opozorilnimi tablami. Osnovna oznaka poti v regiji je Knafelčeva markacija. Tečejo tudi prizadevanja za poenotenje smernih tabel. Komisija za poti pri Planinski zvezi Slovenije je izbrala tipizirano aluminijasto smerno tablo z opisom smeri poti, časom hoje, nadmorsko višino mesta montaže table in društva, ki vzdržuje pot. Seveda ne manjka tudi logotip delnega sponzorja. Tipske table naj bi v nekaj letih zamenjale dosedanje. Vse poti so vpisane v »kataster planinskih poti«. V katastru so zbrani osnovni podatki za posamezno pot: številka in ime poti, gorstvo in gorska skupina, začetek in konec poti z nadmorsko višino, čas hoje, dolžina in kategorija poti ter drugo. Dosedanji zbrani podatki sicer ne ustrezajo dejanskemu stanju na terenu, saj so pridobljeni iz različnih virov in so različnih starosti. Primer tega sta npr. novejši karti Pohorja in Kamniške in Savinjske Alpe (Barl, 1999).

Slika 1: Smerna tabla, Alojz Krevh, avgust 2006

Čez Koroško pokrajino poteka Evropska pešpot- E6. Planinci se radi podajo na Slovensko planinsko transverzalo ter na izlete na priljubljene razgledne vrhove Kozjaka, Pohorja, Uršlje gore, Smrekovca in na zahtevnejše vzpone na Peco, Olševo in Raduho.

Na množico planincev, razen ob posebnih dnevih, v tem koncu ne boste naleteli, zato je na naših poteh najverjetnejše le srečanje z divjimi živalmi.

2.2.1. Orientacija po planinskih poteh

Orientacija v naravi je ena pomembnejših veščin, ki jih moramo obvladati, kadar se odpravljamo v gorski svet oz. jih mora obvladati vodnik PZS, če se z njim odpravimo v gore. Orientacijske metode so potrebne tako rekoč na vsakem izletu, pohodu ali turi. Vodnik mora poznati pot po kateri vodi. Ponavadi, podnevi in ob lepem vremenu, ne potrebujemo orientacijskih metod za uspešen prihod na cilj. To pride v poštev v megli, močnem dežju, sneženju ali ponoči, ko še tako dobro poznavanje poti malo koristi. Takrat, če se že znajdemo v takšnem položaju, moramo uporabiti vso praktično in teoretično znanje orientacije za varno izvedbo izleta, pohoda ali ture. Poznamo različne tehnike orientacije, ki pripomorejo, da lahko vodnik PZS v primerih zmanjšane vidljivosti uspešno in varno usmerja skupino. V primeru, da se v hribe odpravimo brez vodnika, moramo te veščine poznati brezhibno, kajti cilj vsakega izleta, pohoda ali ture je varna vrnitev v dolino oz. domov (Glavnik in Rotovnik, 2006).

Različne vrste poti:

- pot je znana, če je markirana
- pot je, a ni označena. Orientacija v tem primeru pomeni branje karte, opisa, skice. Spoznati se moramo na karto, znati moramo opis poti in skico prenesti v naravo
- poti ni, brezpotje. Orientacija je branje karte, opisa, skice ob tehničnih pripomočkih kompasa in višinomera. Znano je izhodišče, začetek hoje po brezpotju, katerega je potrebno določiti na karti. Tudi cilj je znan, ker vemo kam hočemo

Pozimi veljajo drugačne razmere, ki se v vsem razlikujejo od kopnih (zlasti med sneženjem in takoj po njem).

Različne tehnike orientacije:

- uporaba kompasa
- uporaba višinomera
- uporaba GPS (Global Positioning System)
- merjenje in ocenjevanje razdalj in višin na kartah
- merjenje nagibov površja in naklonskega kota
- določanje in merjenje azimuta v naravi
- določanje stojišča in izračun časa prehojene poti
- metode za vrisovanje točk in poti na karto

2.3. Slovenj Gradec in Mislinjska dolina

Mislinjska dolina je predalpska dolina v severovzhodni Sloveniji, po kateri teče reka Mislinja. Poteka pod obronki Uršlje gore na zahodni in Pohorja na vzhodni strani. Razmejuje Štajersko in Koroško regijo. Največje naselje v dolini je Slovenj Gradec. Pokrajina v porečju Mislinje je ob zgornjem toku reke zožena v najdaljšo pohorsko globačo, v srednjem se razširi v slovenjegraško kotlino, v skoraj enakomerno ozkem spodnjem delu med Slovenj Gradcem in Dravogradom pa se stika s sosednjima Mežiško in Dravsko dolino. Ravnega dela doline je le okrog dobre desetine, vse ostalo so slemena in pobočja hribov od Črnega do Kremžarjevega vrha na Pohorju in od Uršlje gore do Paškega Kozjaka. Ozemlje upravno skoraj v celoti pripada Mestni občini Slovenj Gradec in občini Mislinja, kjer delujeta tudi oba planinska društva, PD Slovenj Gradec in PD Mislinja. Mestna občina Slovenj Gradec z okolico in z 173,7 km² ter 17041 prebivalci sodi med srednje velika območja v Sloveniji. Strnjena naselja so razporejena po dolini, na pobočjih Pohorja in obrobni pogorjih pa so raztreseni manjši zaselki in samotne kmetije. Slemena, doline in kotline so tipične značilnosti, zaradi česar lahko območje geografsko prištevamo k Alpskemu hribovju. Dve tretjini ozemlja prekrivajo gozdovi, kar daje pokrajini videz domačnosti, gostoljubnosti in mehkode. Dolina je obdarjena tudi z vodo, saj se več kot šestdeset potokov z obeh strani zliva v reko Mislinjo in na ta način ustvarjajo razgibano podobo stranskih dolinic in globač, sprehod ob njih pa je prava sprostitelj (Berzelak, 2005).

Slovenj Gradec, kot največje naselje, je sedež edine koroške mestne občine ter pravno, gospodarsko, bančno, šolsko, informacijsko, zdravstveno, oskrbovalno, prometno središče Mislinjske doline in Koroške nasplah. Starodavno mesto v kotlini je tudi slovenski sinonim za kulturno središče, kjer si bogato izročilo

preteklosti podaja roko s sodobnim utripom. Pretiran in v smislu vpetosti v starosvetno krajinsko podobo nesorazmeren industrijski razvoj, kakršen je v 19. in 20. stoletju zaznamoval večino slovenskih mest, je bil Slovenj Gradcu prihranjen. Nagel razvoj gospodarskih in storitvenih možnosti v zadnjih letih si je zato tukaj srečno podal roko s starodavnim duhovnim izročilom in naravnimi bogastvi v bližnji okolici urbanega središča. Zgodovinski pomniki nas na vsakem koraku povezujejo s preteklostjo in na ta način smo ponosni nadaljevalci zgodbe, ki se je začela v sivi davnini.

Podeželsko zaledje je tod ohranilo arhaično izvirnost in velik del starodavne prvinske lepote. Mikavna in skoraj neokrnjena narava v vsakem letnem času ponuja željnim prebivalcem in obiskovalcem mnogo načinov za aktivno preživljanje časa, od izletništva, planinstva, kolesarjenja, splavarjenja vse do sankanja in smučanja...

Obiskovalcem in prebivalcem Slovenj Gradca se ob pogledu na Uršljo goro in Kozji hrbet ob njenem vznožju, odpira gričevnata pokrajina Gmajne, Starega trga, Grajske vasi s cerkvijo sv. Pankracija na vrhu, Žančanov in Raduš ipd. Z vzponom na katerega od teh hribov, se odpre pogled naprej na vasi Sele in Vrhe z Uršljo goro v ozadju, na drugi strani pa na Mislinjsko dolino in Pohorje.

Z višje ležečih kmetij se ponujajo razgledi južno v pogorje Kozjaka in Graške gore ter na sever, kamor nese oko do vrhov avstrijskih planin Svinje in Golice. Gričevnata pokrajina, prepletena z manj prometnimi lokalnimi cestami, stezami in potmi, ki kot labirinti povezujejo posamezne hribovske kmetije, je idealna za izletništvo in planinstvo ter kolesarjenje tako začetnikov kot zahtevnejših ljubiteljev tovrstne rekreacije

(www.slovenjgradec.si/o_mestu/o_mestu/opis_mesta_slovenj_gradec).

Slika 2: Mesto Slovenj Gradec, vir: www.najdi.si/search.jsp?q=slovenj+gradec

2.4. Planinsko društvo Slovenj Gradec

S posegom v to tematiko bom na kratko predstaviti nastanek, delovanje in organizacijo planinskega društva, kako oz. katerim vprašanjem in dejavnostim so prizadevni posvečali največ časa, prizadevanj in tudi denarja ter kako so bili pri tem uspešni.

Glede na to, da je ob 70 letnici planinstva v Mislinjski dolini izšel zbornik 70 let planinskega društva Slovenj Gradec (1919-1989), deset let kasneje pa še almanah, v katerem je predstavljeno delo društva v zadnjem desetletju (1989-1999) lahko trdim, da je ta dejavnost na Koroškem organizirana in živa, ter da je dosegla zavidljivo raven. Delovanje društva je v tem osemletnem obdobju temeljilo na dobro pripravljenih letnih programih sprejetih na zborih društva; operativno usmerjanje in izvrševanje programov je opravljal upravni odbor neposredno in nosilci nalog posamičnih dejavnosti.

Planinsko društvo Slovenj Gradec ima bogato in dolgoletno tradicijo. Leta 1919 je bilo pod okriljem matice v Ljubljani 28 podružnic, ki se jim je pridružila 29., slovenjegraška, imenovana Mislinjska podružnica v Slovenj Gradcu. 5. julija 1919 je bil na ustanovnem občnem zboru izvoljen prvi odbor in sprejeta društvena pravila. Deželna vlada je društvo registrirala 29. oktobra 1919 in sicer pod številko 10209. Takrat je imelo društvo 25 članov, danes pa ima slovenjegraško planinsko društvo prek 700 članov iz Slovenj Gradca in drugih okoliških krajev.

2.4.1. Planinske postojanke

Prve planinske postojanke so bile skromne in so nudile le preprosto okrepčilo, prenočišče ter v primeru slabega vremena streho nad glavo. Kasneje so, od postavitve prvih koč, zrasli številni planinski domovi, koč, zavetišča in bivaki. Kljub temu, da posegajo v naravo in s tem kvarijo izgled gorske pokrajine, je jedro problema drugje. Obisk v postojankah je porasel, s tem pa se je povečala poraba energije, vode in povečali so se transportni stroški, količina odpadkov in zvočno onesnaževanje. Oskrbovanje teh koč je zaradi helikopterskih preletov najbolj kočljivo pri visokogorskih postojankah. Glede na to, moramo tudi v prihodnje podpirati za okolje spremenljivejše načine oskrbe koč, čeprav bo zaradi tega oskrba nekoliko dražja (Purnat, 2006).

V Sloveniji imamo trenutno 169 planinskih koč, zavetišč in bivakov, ki jih upravlja 94 planinskih društev.

Osnovo za delovanje planinskih koč dajejo:

- Statut Planinske zveze Slovenije
- Zakon o gostinstvu in
- Zakon o društvih

Statut Planinske zveze Slovenije, ki je bil sprejet na Skupščini PZS v Podpeči 21.05.2005, v svojem 61. členu navaja:

»Planinski objekti so planinske koč, planinska pota in drugi objekti, ki služijo planinski dejavnosti«.

Planinske koč so kot osnova množičnega planinstva družbeno pomembne. Obiskovalcem nudijo zavetje, prenočišče, hrano in pijačo ter so obveščevalna točka GRSS. Obiskovalcem dajejo potrebna obvestila in poslujejo po načelih dobrega gospodarjenja ter po predpisih in splošnih aktih PZS, če njihovo delovanje ni urejeno s posebnimi predpisi.«

Iz tega sledi, da je osnovna funkcija planinske koč to, da nudi obiskovalcem gora zlasti: zavetje, prenočišče, hrano in pijačo (www.pzs.si/koce/pojem_koce.php).

Planinsko društvo Slovenj Gradec upravlja z dvema postojankama.

1. Koča pod Kremžarjevim vrhom (1164m) je bila zgrajena in odprta 8. decembra 1934. Je najbolj zahodna pohorska planinska postojanka. Njen namen je bil predvsem razvoj zimskega športa. Kočo so 8. marca 1944 požgali borci Zidanškove brigade, da je ne bi uporabljal nemški okupator. Požgana je bila iz noči 8. na 9. marec 1944. Po osvoboditvi je PD Slovenj Gradec zgradilo novo koč in jo odprlo 4. julija 1948. V letih 1981 in 1982 so koč ob pomoči delovnih organizacij temeljito prenovili in posodobili ter napeljali elektriko in vodovod.

Proti vzhodu se odpira razgled na Kremžarjev vrh; na južni in zahodni strani je pod nami Mislinjska dolina s Slovenj Gradcem; na jugu se kažejo Paški Kozjak, Graška gora, Posavsko hribovje, Smrekovec, Golte, Menina planina in Savinjske Alpe; na zahodu so Uršlja gora, Raduha, Peca, Strojna in Svinska planina, v bližini pa nad spodnjo Mislinjsko dolino Selovec; proti severu vidimo nižji hrbet Pohorja, ki se spušča proti Dravski dolini, za njim pa Košenjak in Golico.

Zanimivejše ture:

Mala Kopa (1524 m) 2h, Velika Kopa (1542 m) 2h30.

Prehodi do drugih postojank:

Partizanski dom na Mali Kopi (1450 m) 2h, Grmovškov dom pod Veliko Kopo (1377m) 2h45, Poštarski dom pod Plešivcem (805m) 3h30.

Koča zaradi svoje pestre gostinske ponudbe privablja številne planince.

Slika 3: Koča pod Kremžarjevim vrhom, vir:

www.koroska.net/pdsg/index.php?option=com_content&task=view&id=18&Itemid=32

2. Grmovškov dom pod Veliko Kopo (1377m) leži na skrajnem zahodnem in najvišjem delu Pohorja, ki veže Mislinjsko in Dravsko dolino. Koča je bila zgrajena in odprta 7. novembra 1937 in je postala pomembna postojanka za izletništvo in zimski šport.

Koča je bila v noči iz 8. na 9. oktober 1942 požgana. Planinci so zgradili novo in za svečano otvoritev določili 1. junij 1947, vendar je bila tri dni pred otvoritvijo ponovno požgana.

Kljub vsem težavam so marljivi planinci kočo zgradili še tretjič in jo 4. julija 1954 odprli. Sedanje ime ima koča po dolgoletnem predsedniku PD Slovenj Gradec Milošu Grmovšku, upravlja pa jo PD Slovenj Gradec.

Z Velike Kope, drugega najvišjega vrha Pohorja, se nam odpira razgled na vse strani. V bližini so obširna smučišča in vlečnice. Na vzhod in proti severovzhodu

se nam ob čistem ozračju odpre celotni hrbet Pohorja vse do Maribora; na severu Avstrijske Alpe; na zahodni in južni strani Mislinjska dolina s Slovenj Gradcem, na zahodu Peca, Olševa, Uršlja gora, Raduha; na jugozahodni strani Velenje, Kamniško-Savinjske Alpe, Menina planina in Golte.

Prehodi: Koča pod Kremžarjevim vrhom 2h 30min (1102 m), Koča Planinc 1h 30min, Ribniška Koča 1h 15min (1507m), Rogla 4h (1517m).

Ture in izleti: Velika kopa 30 min (1540m), Črni vrh 1 h (1543m).

Koča pozimi privablja številne smučarje.

Slika 4: Grmovškov dom pod Veliko

Kopo, vir:

www.koroska.net/pdsg/index.php?option=com_content&task=view&id=16&Itemid=31

Omeniti je potrebno tudi dom na Plešivcu oziroma na Uršlji gori (1680m), ki je prišel na osnovi kupoprodajne pogodbe 15. januarja 1929 v lastništvo Slovenskega planinskega društva v Ljubljani, ki je dom prepustil v uporabo Mislinjski podružnici SPD v Slovenj Gradcu. Planinci so dom oskrbovali in obnavljali do 29. avgusta 1942, ko so v požaru zgorele vse zgradbe. 13. februarja 1946 je bila koča predana v upravljanje Prevaljski podružnici SPD (www.pzs.si./koce/pojem_koce.php).

Poleg omenjenih planinskih koč Planinskega društva Slovenj Gradec, je v koroški regiji še 13 drugih planinskih koč, ki pripadajo ostalim planinskim društvom (PD Mislinja, PD Dravograd, PD Ravne na Koroškem, PD Črna na Koroškem, PD Prevalje, PD Mežica, PD Muta, PD Vuzenica in PD Ribnica).

Tabela 1: Planinske kočice v ostalih občinah na Koroškem

<i>Planinske kočice na Koroškem</i>	<i>Nadmorska višina</i>	<i>Ležišča v sobah</i>
Dom na Peci	1.665	81
Koča na Pikovem	922	4

Koča v Grohatu pod Raduho	1.460	50
Dom na Smrekovcu	1.377	33
Smučarska koča nad Ravnami	805	25
Poštarski dom pod Plešivcem	805	30
Koča na Naravskih ledinah	1.072	13
Partizanski dom na Kopah	1.450	60
Koča pod Kremžarjevim vrhom	1.102	26
Koča Planinc, Primož nad Pohorjem	1.010	20
Planinska koča na Pesniku	1.101	6
Planinski dom Košenjak	1.169	9
Ribniška koča	1.530	42

V planinskem društvu Slovenj Gradec aktivno deluje gospodarska komisija, ki skrbi za koči na Grmovškovem domu in kočjo Pod Kremžarjevim vrhom. Z veliko truda in požrtvovalnega dela planincev se vsakoletno vzdržujeta in obnavljata.

V društvu deluje tudi odsek markacistov, ki skrbi, da so poti do postojank in ostale poti, ki jih vzdržujejo, urejene in dobro označene; deluje tudi vodniški odsek, ki za planince vsako sezono pripravi veliko zanimivih izletov, tako da lahko vsak najde svojim sposobnostim in željam nekaj primernega.

2.4.2. Izleti PD Slovenj Gradec

Tabela 2: plani izletov planinskega društva Slovenj Gradec za leto 2007

Januar:	1.	NOVOLETNI POHOD NA URŠLJO GORO
	2.	DRAŽGOŠE – PO KLASIČNI POTI
	3.	DRAŽGOŠE – ČEZ RATITOVEC
	4.	PLANINSKA ŠOLA za učence 5. do 8. razreda OŠ
Februar:	5.	KULTURNI PRAZNIK NA KREMŽARICI
	6.	29. ZIMSKI POHOD NA ARIHOVO PEČ
	7.	TRADICIONALNI POHOD PO ŠISERNIKOVI POTI
Marec:	8.	OBČNI ZBOR
	9.	ARNIČEV POHOD NA RADUHO (LOKA)
	10.	PLANINSKI PLES
April:	11.	DVANAJST UR KALIŠČA
	12.	KRAŠKI ROB - TRETJI DEL
	13.	POHOD PO MEŠKOVI POTI
Maj:	14.	PRVOMAJSKO SREČANJE NA KREMŽARICI
	15.	POTEPANJE PO DALMACIJI (VELEBIT, PAKLENICA)
	16.	GOLICA
	17.	ROKOVNJAŠKI POHOD-ob polni luni

	18.	VRTAČA, PALEC
Junij:	19.	MATKOV KOT – ŠKAF
	20.	KLOMNOCK (2326m) - SKUPAJ S PD MISLINJA
	21.	PRISOJNIK
	22.	DOLOMITI - PIZ BOE (Piazzeta) - do 6 oseb
	23.	OJSTRICA
Julij:	24.	DOLOMITI - lažja varianta - Val gardena (Geisler grupa)
	25.	REISSECK (2965m) - SKUPAJ S PD MISLINJA
	26.	ZUGSPITZE - GARMISCH PARTENKIRCHEN
Avgust:	27.	GOZDNO-TURISTIČNA POT PLEŠIVEC
	28.	DACHSTEIN - JOCHAN KLETTERSTEIG (do 6 oseb)
	29.	DOLOMITI-težja varianta-Latemar,Sandro Pertini,Fanis
	30.	TRIGLAV
	31.	RADUHA
September:	32.	SREČANJE KOROŠKIH PLANINCEV
	33.	ZIRBITZKOGEL (2396m) - SKUPAJ SPD MISLINJA
	34.	PUNGART - GRMOVŠKOV DOM
Oktober:	35.	POHOD NA KREMŽARICO OB DNEVU OZN
	36.	ŠTEHARSKI VRH-KUPLLEN-TROT-BRINJEVA GORA
November:	37.	POHOD SPOMINA- KRN
	38.	IZLET V NEZNANO
	39.	SREČANJE KOROŠKIH VODNIKOV
December:	40.	15. MIKLAVŽEV POHOD NA MRZLICO (1122 m)
	41.	ČEZ GORO K OČETU SKUPAJ S PD MISLINJA

PD skrbi za svoje člane z organizacijo številnih planinskih izletov. Iz razpredelnice lahko vidimo, da organizirajo v povprečju 4 izlete na mesec, razen v decembru zaradi vremenskih razmer dva, kar niti ni tako čudno, saj je na prvem mestu varnost, tako planincev kot vodnikov samih. Izleti so organizirani po vsej Sloveniji, saj Mislinjska dolina za bolj zahtevne planince in pohodnike ne ponuja dovolj »adrenalina«; poti so že neštetokrat prehojene ali pa premalo zahtevne za njihovo telesno in psihično pripravljenost.

2.5. Pohodniške in tematske poti

V zadnjih letih so na območju Mislinjske doline in Slovenj Gradca nastale številne tematske in turistične poti. Vsaka od njih nosi s seboj poleg rekreacije in preživljanja prostega časa v naravi tudi posebno sporočilo. To pomeni, da skušajo predstaviti pohodnikom in kolesarjem lokalne posebnosti, ki so pomembne in značilne za to področje. Namen je tudi predstaviti naravno in kulturno dediščino, ki je za dokaj majhno območje dovolj bogata, da privabi tudi tuje turiste.

Slika 5: Planinska pot Naravske ledine, vir: Krevh, 2007

2.5.1. Tematske poti v Slovenj Gradcu in okolici

Puščavnikova pot

Puščavnikova pot je nastala po zgodbi o Valentinu Podstenšku – puščavniku, ki se je po izgubi izvoljenke umaknil v samoto razvalin gradu Vodriž. Pod imenom Valentin Eremit je izdal tudi pesmarico. Po pripovedovanju starejših domačinov so ga ljudje radi obiskovali na razvalinah, saj so mu pripisovali nadnaravno moč. Pot vodi mimo mogočnih dreves, ki navdajajo s svojo zdravilno energijo in je rekreacijskega, poučnega in zdravilnega značaja. Osrednja zanimivost poti so razvaline gradu Vodriž, ki so ga postavili oglejski fevdniki, vitezi Hebenstreiti, okoli leta 1300 v gotskem stilu. Grad Vodriž je bil nekdanji lovski grad Celjskih grofov in je imel dosti lastnikov. Še danes se govori, da so v kletih polni sodi vina in denar...

Izhodišče: - gostilna Bučinek, Vodriž 6, Podgorje (smer iz Vodriža)

- ribnik pri gostilni Rogina, Podgorje 40, Podgorje (smer iz Podgorja)

Dolžina poti: 7 km

Slika 6: dobro označena pot »Puščavnikova pot«

Vir:

<http://www.rias.si/martin/2007/puscavnikova>

Pot v deželo škratov

Pot v deželo škratov povezuje preteklost s sedanjostjo in opominja na bitja, ki so jih omenjali naši predniki. Namenjena je obiskovalcem vseh starosti in je poučnega, družabnega in sprostitvenega značaja. Pot poteka po cestah in kolovozih naselja Gmajne in je povezana z Gozdno učno potjo Rahtelov vrh. V Deželi škratov obiskovalce pozdravijo pravljíčna bitja, ki nas opazujejo iz drevesnih dupel, izza vej, skozi krošnje dreves. V žitni kašči živijo žitni škratki, gozdni v gozdarski bajti, perkmandelj v rudniškem rovu. V svojem domu coprnica kuha čarobni napoj. Na prireditvi, ki poteka vsako leto v začetku oktobra na Zagmajškem vrhu na Rahtelu, otroci iz vrtcev izdelujejo škratovske hišice. Drugi dan prireditve si lahko obiskovalci ogledajo Škratovo deželo: hišice, škrate, vile in pravljíčna bitja.

Organiziran pohod:

- tradicionalna prireditev za otroke v prvi polovici oktobra v Škratkovi deželi na Zagmajškem vrhu na Rahtelu.

Izhodišče poti: Kmetija Grobelnik, Gmajna 30, Slovenj Gradec

Dolžina poti: 6 km

Pot Rimljanov

V začetku 1. stoletja našega štetja so Rimljani prišli tudi v naše kraje in tukaj ostali skoraj pet stoletij. Čez ozemlje sedanje Slovenije so gradili predvsem vojaške ceste. Ena izmed prastarih trgovskih poti je vodila tudi čez območje Slovenj Gradca ter bližnjih naselij Sele in Vrhe ob vznožju Uršlje gore. Na eno od preteklih obdobji teh krajev nas spominja Pot Rimljanov. Izhodišče poti je ob gostišču »Na Klancu« in poteka vzporedno z magistralno cesto Slovenj Gradec-Ravne na Koroškem. Do te točke je moč priti iz smeri Slovenj Gradec mimo označenega rimskega grobišča Colatio, kjer je nekoč stala rimska poštna postaja in naselbina. Pot se poveže tudi z Meškovo potjo. Posebnost poti je posebna kulinaríčna ponudba ter pester tematski kulturni program za najavljene skupine.

Izhodišče poti: gostišče Na Klancu, Stari trg 251, Slovenj Gradec

Dolžina poti: 11 km

Pot na Rahtelov vrh

Osrednja tema gozdne učne poti Rahtelov vrh je »Gozd mojega mesta«. V neposredni okolici mesta Slovenj Gradec ponuja pot na Rahtelov vrh ljudem možnost sprehodov in rekreacije ter spoznavanja številnih drevesnih vrst kot so bukev, duglazija, robinija, hrast, dob, gorski javor, divja češnja, breza, jelka, pravi kostanj, evropski macesen, rdeči bor ipd. Malo je gozdov, kjer lahko na majhni površini opazujemo tolikšno pestrost narave. Izhodišče poti je parkirišče pri industrijski coni Nieros v neposredni bližini gostilne Murko. Trasa prečka opuščeno železniško progo in vodi skozi gozdove vzhodnega in severovzhodnega dela Gmajne. Z vrha je lep pogled na mesto in celotni zgornji del Mislinjske doline z okoliškim hribovjem. Namen celotne poti je spoznavanje gozda, zato je primerna za vse starostne skupine.

Izhodišče poti: Industrijska cona Nieros, Slovenj Gradec (regionalna cesta Velenje-Dravograd)

Dolžina poti: 4 km

Meškova pot

Fran Ksaver Meško, župnik in pisatelj, je bil skrben pastir svojim »Selancem« v vasici Sele pod Uršljo goro. Če je bilo treba, se je v hudi poletni vročini podal na dolgo pot od sv. Roka do sv. Neže, da bi izprosil dežja za žejna polja in travnike. Na svojih romanjih je običajno hodil po takih poteh, da je lahko obiskal čim več domačij. Meško in njegovi farani so, pred ne še tako davnimi časi, s svojimi koraki naredili pot, ki so jo v spomin nanj in na njegove Selance poimenovali »Meškova pot«. Pot se prične pri cerkvi Sv. Roka na Selah, kjer je Meško živel, delal in našel svoj zadnji počitek. V spominski Meškovi sobi v »farofu« se boste srečali z njegovim življenjem. Pot vodi dalje po naravi mimo kapelic, mogočnih dreves in kmetij do cerkvice sv. Neže na Vrhah. Posebna zanimivost ob poti je Strčkov britof, ki ga je v svojih zgodbah omenjal tudi Lovro Kuhar - Prežihov Voranc.

Izhodišče poti: cerkev sv. Roka, Sele pri Slovenj Gradcu

Dolžina poti: 14 km

Bernekerjeva pot

Pot je posvečena enemu najpomembnejših slovenskih kiparjev impresionistov, Francu Bernekerju. Franc Berneker je prvi slovenski kipar moderne, eno izmed njegovih številnih del je kip Primoža Trubarja v Ljubljani. Pot je pohodniška, kolesarska in konjeniška ter poteka po obronkih zahodnega Pohorja do Male Kope. Razgibanost terena ponuja številne panoramske razglede na Mislinjsko dolino. Pot se prične pri gostilni Plesnik, ob njej si lahko ogledate tudi cerkev sv. Barbare, razvaline Bernekerjeve rojstne hiše, naravne zanimivosti, kapelice in znamenja. Vodi mimo ekoloških kmetij Krenker in Golob ter turistične kmetije Klevž. Ob daljši poti je možen obisk kočje pod Kremžarjevim vrhom in ogled partizanske bolnice Trška gora-Sladki, ki je urejena kot muzej na prostem.

Izhodišče poti: gostilna Plesnik, Legen 134, Šmartno pri Slovenj Gradcu

Dolžina poti: - krajša pešpot: 7,5 km, daljša pešpot: 10 km, višinska razlika:
460m
- krajša kolesarska pot: 18 km, daljša kolesarska pot: 27 km

Po poti domačih obrti

Po poti domačih obrti je kulturna etnološka pot, ki poteka po Šmartnem, Golavabuki in Legnu. Šmartno sodi med najstarejše kraje v Mislinjski dolini, prva znana omemba sega v leto 1106. Osnovna tema poti je spoznavanje tradicionalnih poti, značilnih za podeželje. Zaradi zanimive in ugodne lege kraja ob reki Mislinji so ljudje v preteklosti razvijali različne obrtne dejavnosti kot so mlinarstvo in žagarstvo, kovaštvo, furmanstvo ipd. Zanimivosti ob poti: cerkev sv. Martina, 250-letna Štiblerjeva lipa, kužno znamenje, Herčev mlin in žaga, ogled turistične kmetije Lešnik, starih običajev, opravil in orodja, kovačija, cerkev sv. Jurija z najdbami staroslovanskih grobov in keltske kulture.

Izhodišče poti: Cerkev Sv. Martina, Šmartno pri Slovenj Gradcu

Dolžina poti: 7 km

2.5.2. Pohodniške poti

Pohodniška pot Plešivec

Plešivec, po cerkvi sv. Uršule tudi Uršlja gora, je največji osamelec na vzhodnem delu Karavank. Gozdno-turistična pot Plešivec je speljana pod mogočno kupolo gozdov, mimo pašnikov in travnikov ter nekaterih postojank, namenjenih počitku in okrepčilu. Pohodniška pot se začne pri gostilni Suhodolnik v Suhem dolu. Po prvih treh kilometrih lagodne hoje navkreber po najslikovitejši soteski na Koroškem, imenovani Kaštel, se odpre idilična dolina; najprej je ob cesti Plešivški mlin in mokrišče, kakšen kilometer naprej pa ostanki nekdanjega mogočnega Plešivškega dvora. Najvišja točka poti je kmetija Verneršek na nadmorski višini 1100 m. Po precej strmi rebri se pot spusti skozi bukove in smrekove gozdove mimo ruševin nekdanje domačije staršev Hermana Potočnika (Noordunga), prvega snovalca vesoljskih poletov, nazaj do izhodiščne točke. Primerna planinska oprema je dobrodošla.

Izhodišče poti: gostilna Suhi dol, Balek Marija, Zgornji Razbor 1, Podgorje pri Slovenj Gradcu

Dolžina poti: 10 km, višinska razlika 550 m

Slika 7: Uršlja Gora, OC Plešivec, Krevh, 2007

2.6. Koroška – barvitost dolin

Diplomska naloga obravnava zelo specifično temo, zato jo je potrebno na takšen način tudi obravnavati. V nalogi gre za analizo razširjenosti izletniške in planinske dejavnosti na ožjem geografskem področju med osnovnošolci in srednješolci, zato lahko rečemo, da temo obravnavamo kot študijo primera. V nadaljevanju bom opisal nekatere bistvene socialne, zgodovinske, kulturne, pedagoške in športne okoliščine, ki bodo pogojno omogočale posploševanje na ostale primere in področja po Sloveniji.

Nesmiselno bi bilo delati nešteto raziskav po posameznih geografskih območjih na isto temo, če se lahko ostale občine, ki imajo kaj skupnega, primerjajo z Mestno občino Slovenj Gradec. Veliko podobnosti in primerjav ne bomo našli, a vsaka podobnost morebiti lahko pomeni tudi posploševanje na nekatere pojme in dejavnosti v sami občini.

Gre za majhno občino, a nič kaj manj razvito od ostalih. V zadnjem času se čuti industrijski in gospodarski »razcvet«, zato je tudi vse več ljudi, ki zahaja v ta predel Slovenije. Z gradnjo nove hitre ceste v prihodnosti na Koroškem, bo infrastruktura še napredovala in tudi turistov, ki bodo prišli na Koroško bo vedno več. Vedno več bo tudi planincev in pohodnikov, ki bodo zahajali v višje ležeče, za njih še neraziskane, predele.

Koroška obsega območje treh dolin – Mežiške, Dravske in Mislinjske ter treh pogorij – Pohorja, Karavank in Savinjskih Alp, ki dajejo pokrajini pečat samosvoje prvobitnosti in čvrstosti. Z nekaj nad tisoč km² in nekaj nad štiriinšedeset tisoč prebivalci sodi tudi pokrajina med manjše. Je pa tudi ena najstarejših slovenskih industrijskih regij. V prejšnjih stoletjih se je tu razvilo rudarstvo, tu so rudarili že v rimski dobi. Za njim sta se razcvetela železarstvo in lesna industrija. Danes skušamo rezultate dela rudarjev, tesarjev, kovačev, itd. vtakati v kar najbolj pristen in živ prikaz te naše pomembne dediščine. Drugod po Sloveniji to regijo poznajo po umetnikih in številnih kulturnih in družabnih prireditvah. Pri ogledu samega mesta Slovenj Gradec, ne smemo izpustiti obiska Galerije likovnih umetnosti, rojstne hiše skladatelja Huga Wolfa in obeh cerkva: cerkev Sv. Elizabete in cerkev Sv. Duha.

Na obronkih lahko vidimo številne ohranjene primerke tradicionalne kmečke arhitekture, od mogočnih kmetij, celkov, kašč in žag do bajtarskih stavb s črnimi kuhinjami, ki nas s prvinskim zunanjim izgledom in notranjo urejenostjo

seznanjajo s kmečko – delovnim okoljem in življenjem, ki ga je v svojih delih tudi nazorno opisoval Prežihov Voranc.

Neokrnjena gorska narava in gozdovi z razvejano mrežo gorskih cest in tematskih poti nudijo raznovrstne možnosti raziskovalnih potepanj po vrhovih Pece in Raduhe, po širokih prostranstvih Uršlje gore, Olševe, Zahodnega Pohorja ali Kozjaka ter na pobočjih slikovitih alpskih dolin ter obronkih Slovenjegraške doline. Enako lepe in vznemirljive pa so tudi postojanke na teh poteh, kjer bodo vsakega popotnika sprejeli prijazni domačini.

S športnega vidika lahko omenimo, da je že več kot 30 let od postavitve prve evropske pešpoti E6 v naši državi. Poleg E6 vodi skozi Koroško evropska pešpot E7, ki je v preteklem letu štela 20 let. Poti se križata na Mačkovcu in sta skupaj dolgi 1000 km. Slovenski del evropske pešpoti E6, imenovan Ciglarjeva pot, je speljan od mejnega prehoda Radelj do Strunjana. Slovensko evropsko pešpot E6 je potrebno začeti na severu Slovenije ob reki Dravi. Najbolj priročno mesto na tem delu, ki povezuje notranjost Slovenije, so Radlje ob Dravi. Ta del pešpoti povezuje avstrijsko E6 in slovensko E6, kar pomeni, da moramo priti do mesta Radlje ob Dravi preko mejnega prehoda Radelj. Ker pa pohodnik ne more iti najprej po poti do prej omenjenega mejnega prehoda, potem pa zopet po isti poti nazaj, je potrebno za pravilno hojo po pešpoti začeti pohod že v Avstriji, in sicer v kraju Ivnik/Ebiswald. Podrobnejši opis same poti najdemo v žepnem vodniku Evropska pešpot E6 – Ciglarjeva pot od Drave do Jadrana.

Čarov Koroške ne smemo iskati v veličastnih monumentih, temveč v drobnih dragocenostih, ki sta jih izoblikovala narava in človek skupaj ali pa vsak zase.

3. CILJI PREUČEVANJA S HIPOTEZAMI

3.1. Cilji preučevanja

Cilj naloge je bil analizirati obstoječe stanje razvitosti izletniške in planinske dejavnosti med učenci in dijaki, ter odgovoriti na nekatera postavljena vprašanja. Z raziskavo sem želel:

- Ugotoviti, kolikšen delež mladih se ukvarja s to vrsto športno-rekreativne dejavnosti v občini Slovenj Gradec z okolico.
- Ugotoviti, na katerem mestu, med ostalimi športnimi zvrstmi, je izletniška in planinska dejavnost.
- Ugotoviti, kdo je tisti, ki jih je navdušil za to dejavnost in s kom se največkrat odpravijo v hribe.
- Ugotoviti, ali so učenci in dijaki s strani šole in staršev dovolj motivirani za to vrsto ukvarjanja s športno-rekreativno dejavnostjo.
- Ugotoviti najmočnejši motivacijski dejavnik, ki motivira mlade, da se ukvarjajo s planinstvom in z izletništvom.
- Ugotoviti letno število izletov v hribe in s kom gredo mladostniki najpogosteje.
- Ugotoviti, kako so mladi zadovoljni z urejenostjo planinskih in tematskih poti v občini.
- Ugotoviti, katera izletniška/planinska točka v Slovenj Gradcu je najbolj obiskana.
- Ugotoviti, ali obstajajo razlike med spoloma glede zainteresiranosti za to dejavnost.

3.2. Delovne hipoteze

- H01 Obstaja razlika med tem, kako radi hodijo na izlete fantje in kako dekleta.
- H02 Naravno okolje, iz katerega izhajajo, vpliva na planinsko aktivnost učencev in dijakov.
- H03 Planinska aktivnost učencev in dijakov se med spoloma razlikuje.
- H04 Mladostniki, ki radi hodijo v hribe, so tudi člani planinskega društva ali planinskega krožka.
- H05 Anketiranci najraje hodijo na izlete v planine s tisto osebo, ki jih je za to navdušila.
- H06 Fantje in punce imajo za hojo v hribe različne motivacijske dejavnike
- H07 Anketiranci, katerih učitelji športne vzgoje se bolj trudijo, so bolj informirani.
- H08 Anketiranci, ki menijo, da so pridobili več teoretičnih informacij s področja planinstva na šoli, so tudi bolj splošno informirani.
- H09 Anketiranci so najbolj seznanjeni s temami s področja izletništva in planinarjenja, ki so povezana z odnosom do narave
- H10 Anketiranci, ki menijo, da je v Mestni občini Slovenj Gradec dovolj idej za izlete in preživljanje prostega časa v hribih, so z ureditvijo tematskih in planinskih poti v MOSG tudi v splošnem bolj zadovoljni.

Hipoteze sem oblikoval zaradi natančne omejitve vprašanj, ki sem jih želel v nalogi osvetliti. Navedene hipoteze sem potrdil ali zavrnil na podlagi podatkov, ki sem jih pridobil v raziskavi.

4. METODE DELA

4.1. Vzorec merjencev

V nalogo so bile vključene učenke in učenci 7., 8. in 9. razredov osnovnih šol, ki spadajo pod Mestno občino Slovenj Gradec: Prva Osnovna šola Slovenj Gradec, Druga osnovna šola SG, OŠ Šmartno in OŠ Podgorje ter dijaki in dijakinje 1., 2. in 3. letnika slovenjegraškega okoliša, Šolskega centra Slovenj Gradec: Poklicna in srednja ekonomska šola, Srednja strokovna zdravstvena šola in Gimnazija Slovenj Gradec. Raziskava je zajela osebe stare od 12 do 19 let, stanujoče na območju Mestne občine Slovenj Gradec.

V vzorec merjencev je bil naključno zajet po en oddelek iz vsakega razreda, skupaj 297 učencev in učenk. Populacijo osnovne šole je predstavljal vzorec 188 učencev in sicer 88 deklic in 105 dečkov. Populacijo srednje šole je predstavljal vzorec 109 učencev in sicer 62 deklic in 47 dečkov.

4.2. Vzorec spremenljivk

- a. Osnovna ali srednja šola
- b. Razred
- c. Starost
- d. Spol
- e. Okolje, v katerem živi
 1. Izletništvo in planinstvo med ostalimi športnimi zvrstmi
 2. Letno število izletov v hribe
 3. Pobuda za vzpon
 4. S kom v hribe
 5. Odnos do izletov v planine
 6. Navdih za hojo v hribe
 7. Motivi pri hoji v hribe
 8. Letno število obiskov določenih hribov
 9. Planinsko društvo
 10. Planinski krožek
 11. Planinska dejavnost

12. Učitelj in športni dan
13. Teoretične informacije
14. Seznanjenost s teoretičnimi temami
15. Priljubljenost med vrstniki
16. Ideje za izlete v Slovenj Gradcu
17. Urejenost tematskih in planinskih poti

4.3. Organizacija zbiranja podatkov

Anketiranje sem na predstavljenih šolah izvedel v mesecu maju 2007. Za sodelovanje sem se predhodno dogovoril z ravnatelji, določenimi učitelji in profesorji športne vzgoje. Sodelovanje učenk in učencev ter dijakinj in dijakov je bilo prostovoljno. Vprašalnik je anonimen, osebne podatke pa sem uporabil le za namen pisanja diplomske naloge, za raziskovalne namene. Vprašalnik vsebuje 17 vprašanj in formalna podatka spol in starost.

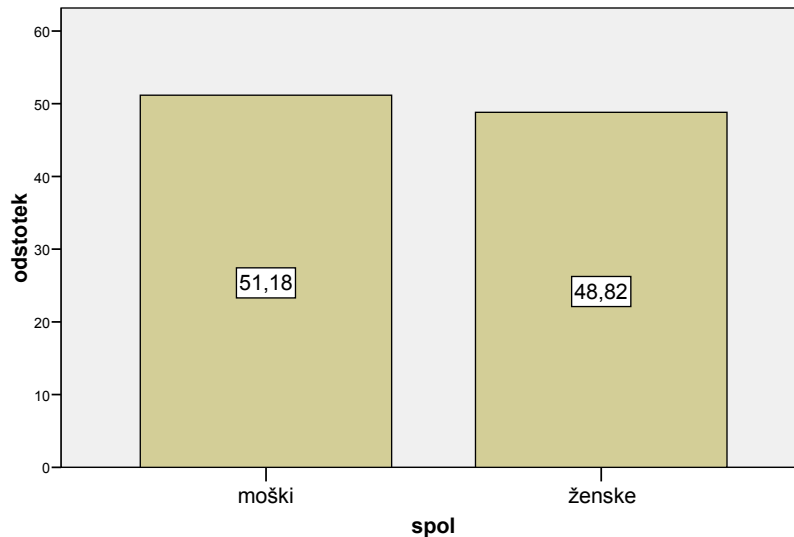
4.4. Metode obdelave podatkov

Pri pregledu vprašalnikov in vnosu podatkov v računalnik, je bilo zaradi vidno neresničnih podatkov in ker osebe niso bile stanujoče v Slovenj Gradcu z okolico, izločenih 94 vprašalnikov. Analiza podatkov je bila tako opravljena na 297 vprašalnikih. Pri analizi podatkov, izdelavi grafov in pri posameznih hipotezah sem si pomagal z računalniškimi programi Microsoft Word 2003, Microsoft Excel 2003 in statistični paket SPSS 15.0. Pri obdelavi sem uporabil kontingenčne tabele, Cramerjev V koeficient in Somersov D koeficient.

5. EMPIRIČNI PODATKI Z RAZPRAVO

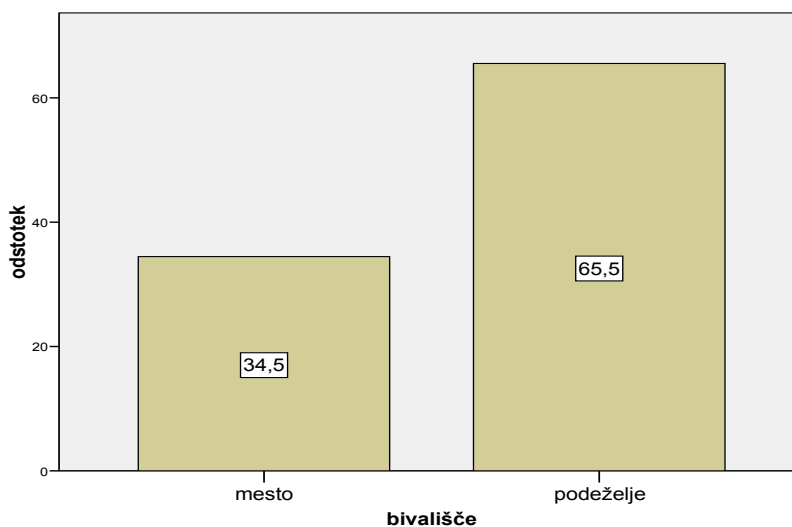
V tem poglavju so predstavljeni rezultati raziskave in razprava. Na osnovi rezultatov sem potrdil ali ovrgel posamezne hipoteze.

Od skupaj 297 anketirancev je bilo 51,18 odstotka moškega spola in 48,82 odstotka ženskega spola (graf 1).

Graf 1: odstotek anketirancev glede na spol

Odstotek anketirancev, ki prihajajo iz podeželja je nekoliko večji od tistih, ki živijo v centru mesta (graf 2).

Graf 2: odstotek anketirancev glede na prebivališče

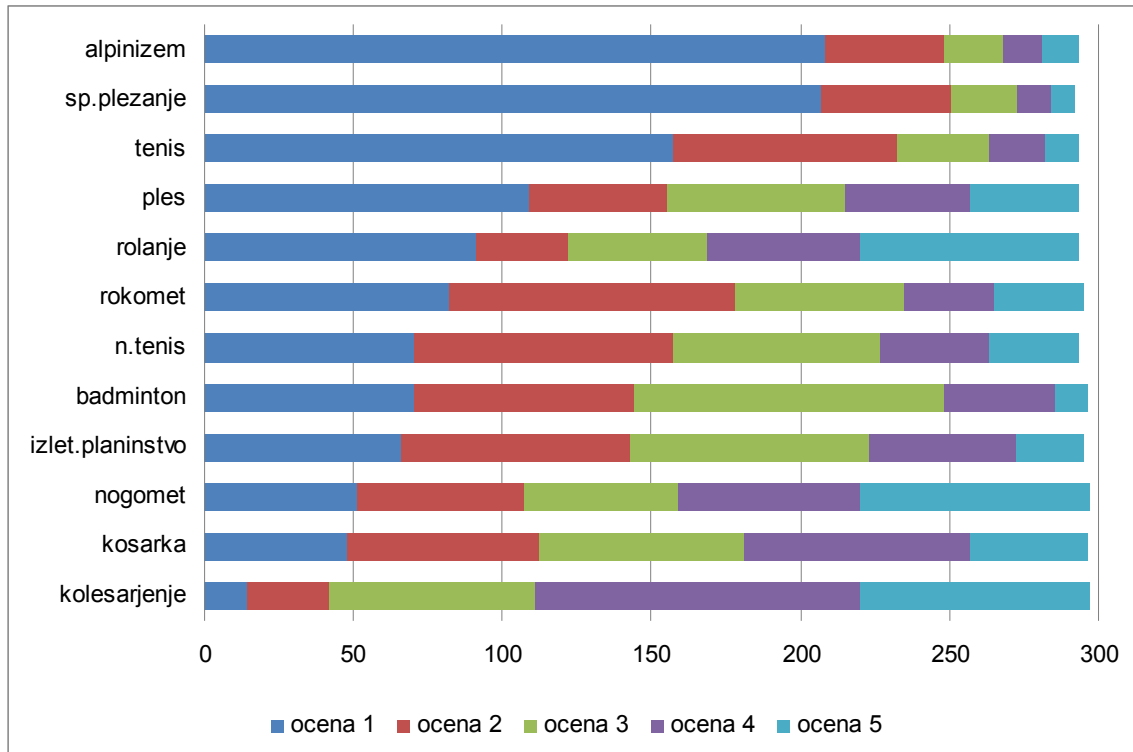
5.1. Izletništvo in planinstvo med ostalimi športnimi zvrstmi

Prva naloga ankete je bila, razvrstiti športe, s katerimi se učenci in dijaki najpogosteje ukvarjajo. Želeli smo ugotoviti, na katerem mestu je izletništvo in planinstvo med ostalimi športi (graf 3). Poleg ponujenih odgovorov od 1. do 12. športa, so imeli anketiranci še dodatno možnost, sem pa to možnost pri obdelavi, zaradi zelo malega števila odgovorov, opustil. Pri vsakemu športu je bila ponujena 5-stopenjska Likertova lestvica od 1 do 5. Razloženo jim je bilo, da ocena 1 pomeni, sploh se ne ukvarjam, 2- zelo malo se ukvarjam, 3- malo se ukvarjam, 4- veliko se ukvarjam in 5- zelo veliko se ukvarjam.

Učenke/učenci in dijakinje/dijaki v občini Slovenj Gradec se najpogosteje ukvarjajo s kolesarjenjem. Od skupaj 297 anketiranih, je 42 takih (14,1%), ki so obkrožili oceno 1 ali oceno 2. To pomeni, da se s kolesarjenjem sploh ne ukvarjajo, ali pa se ukvarjajo zelo malo. Vsi ostali se ukvarjajo bolj pogosto. Oceno 3 je obkrožilo 69 anketirancev (23,2%), oceno 4 je obkrožilo 109 (36,7%) anketirancev, 77 (26%) pa je takšnih, ki se s kolesarjenjem zelo veliko ukvarjajo. Mediana je 3,84. Ti podatki niso tako presenetljivi: kolesarstvo, kot športna panoga je v zadnjem času v vzponu in Koroška s svojim razgibanim terenom ponuja veliko kolesarskih poti. Gričevnata pokrajina, prepletena z manj prometnimi lokalnimi cestami, stezami in potmi, ki povezujejo posamezne hribovske kmetije, je idealna za kolesarjenje tako začetnikov kot zahtevnejših ljubiteljev tovrstne rekreacije. Labirint kolesarskih poti se povezuje tudi s potjo v Deželo škratov, potjo Rimljanov in Meškovo potjo. Poleg tega se urejajo in asfaltirajo številne poti, namenjene prav kolesarjem.

Kolesarstvu sledijo igre z žogo: nogomet na drugem ($Me=3,30$) in košarka na tretjem mestu ($Me=3,02$). S košarko se ukvarja 184 (62%) anketirancev, z nogometom pa 190 (64%) anketirancev.

Na četrtem mestu, izmed vseh dvanajstih ponujenih športov, sta izletništvo in planinstvo. Mediana znaša 2,65. Od skupaj 295 odgovorov se 66 anketirancev sploh ne ukvarja s to vrsto dejavnosti. To je 22,2%. 77 anketirancev ali 26% je takšnih, ki se zelo malo ukvarjajo. Za vse ostale pa lahko ocenimo, da se s to vrsto dejavnosti ukvarjajo pogosteje. Oceno 3 je obkrožilo 80 anketirancev ali 27%, oceno 4 je obkrožilo 49 anketirancev (16,5%), oceno 5, kar pomeni da se zelo veliko ukvarjajo s to dejavnostjo, pa 23 anketirancev ali 8%. Dva anketiranca sta to vprašanje izpustila. Rezultati so razveseljivi in lahko rečemo, da se mladi radi ukvarjajo z izletništvom in planinstvom.

Graf 3: izletništvo, planinstvo in ostali športi

Izletništvu in planinstvu sledi badminton ($Me=2,54$), namizni tenis ($Me=2,38$), rokomet ($2,18$), rolanje ($Me=3,03$), ples ($Me=2,32$) in tenis na 9. mestu z mediano $2,60$. Komaj na 11. in 12. mesto so anketiranci uvrstili športno plezanje ($Me=1,21$) in alpinizem ($Me=1,20$).

5.2. Učenci/ke in dijaki/dijakinje radi hodijo na izlete v hribe ne glede na spol

Pri vprašanju »Rad/a hodiš na izlete v planine?« je bila ponujena 5-stopenjska lestvica, tako da so lahko anketiranci izbrali število od 1 do 5. 1 pomeni, da me to sploh ne zanima, 2- zelo malo me zanima, 3- srednje me zanima, 4- to me zanima in 5 pomeni, da me to zelo zanima.

Za potrebe obdelave hipoteze, spremenimo vrednosti odgovorov 1, 2 in 3 na NE in 4 ter 5 na DA. Za uvod porazdelitev odgovorov prikažemo s tabelo (tabela 3).

Tabela 3: priljubljenost hoje glede na spol

	spol		skupaj
	moški	ženske	moški
Rad hodiš na izlete?	69	52	121
DA			
NE	83	91	174
Skupaj	152	143	295

Iz preglednice lahko razberemo, da je od skupaj 295 anketirancev 121 takšnih, ki radi hodijo na izlete v hribe in 174 takih, ki ne hodijo radi na izlete. Glede na izbrane odgovore na lestvici od 1 do 5 to pomeni, da učenke/učenci in dijaki/dijakinje v povprečju srednje zanima hoja v hribe, kar pomeni, da se v lepem vremenu, ali ko si zaželi svežega zraka in narave, odpravijo prav v hribe. Pri osnovnošolcih veliko vlogo igrajo starši, skupaj s katerimi se anketiranci največkrat odpravijo.

V nadaljevanju bomo testirali hipotezo, da obstaja razlika med tem, kako radi hodijo na izlete fantje in kako dekleta. Ugotovili bomo, da se meritve ne razlikujejo, proti alternativni hipotezi, da so si meritve značilno različne.

Primerjavo vrednosti odgovorov iz obeh pod vzorcev se lotimo z uporabo Cramerjevega V koeficienta (tabela 4).

Tabela 4: rezultat Cramerjevega V koeficienta

	vrednost	stopnja značilnosti
Phi	,092	,115
Cramerjev V koef.	,092	,115
Število	295	

Rezultat Cramerjevega V koeficienta kaže, da znaša vrednost 0,092 pri stopnji značilnosti 0,115. Ker je stopnja zaupanja v ničelno hipotezo višja od 5% (0,05), to pomeni, da je ne moremo potrditi. Na tej osnovi hipotezo, »obstaja razlika med tem, kako radi hodijo na izlete fantje in kako punce« zavrnamo.

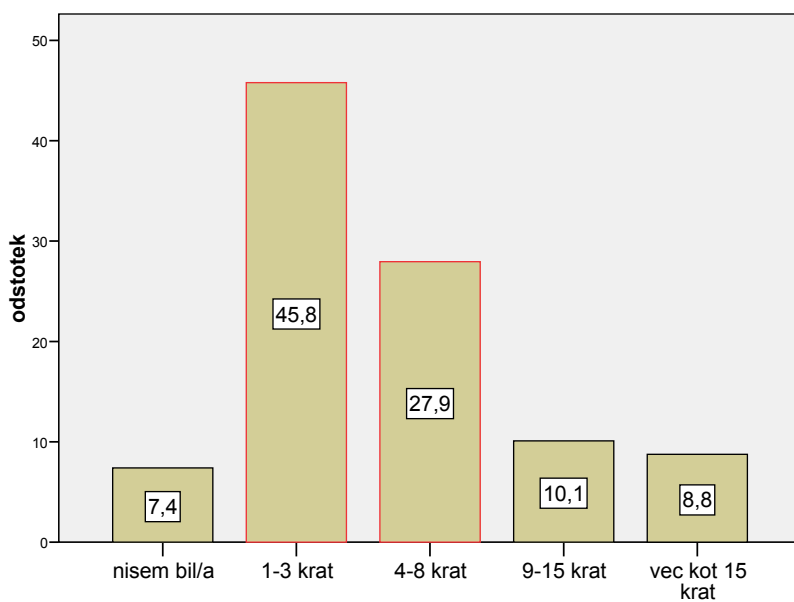
5.3. Letno število izletov v hribe

Želeli smo ugotoviti, kolikokrat letno se mladostniki (učenci in dijaki) odpravijo v hribe, (časovno obdobje je mišljeno od 1. septembra dalje) ter kolikokrat se v šolskem letu odpravijo na točno določeno izletniško točko v občini in okolici. S tem ugotovimo, katera točka je najbolj privlačna za otroke in mladino v tej koroški regiji. Poleg tega sem skušal ugotoviti, ali prihaja do statističnih razlik v številu izletov anketiranih, ki prihajajo iz strogega centra in tistih, ki so doma na podeželju.

Anketirani so bili dvakrat vprašani po letnem številu izletov v hribe:

- Kolikokrat v tem šolskem letu si se odpravil/a v hribe? (vprašanje 2, graf 4)
- Kolikokrat si se v tem šolskem letu odpravil/a na točno določeno izletniško točko? (vprašanje 8, graf 5)

Ponujeni so jim bili odgovori nisem bil/a, 1-3 krat, 4-8 krat, 9-15 krat in zadnji odgovor več kot 15 krat. Pri drugem vprašanju so imeli na razpolago izletniške točke na Koroškem, kot so Kremžarjev vrh, Rahtelov vrh, Ribniško jezero, ter najbližji vrh pred hišo. Pri zadnjem odprtem tipu odgovora »drugo v občini« se presenetljivo nobeden od učencev in dijakov ni odločil za katero pomembnejšo in njim zanimivejšo izletniško točko.

Graf 4: letno število izletov v hribe

Iz grafa 4 je razvidno, da gre največji odstotek mladine v hribe 1-3 krat letno (45,8%), nekoliko manj 4-8 krat (27,9%), 10 odstotkov pa obišče hribe 9-15 krat letno.

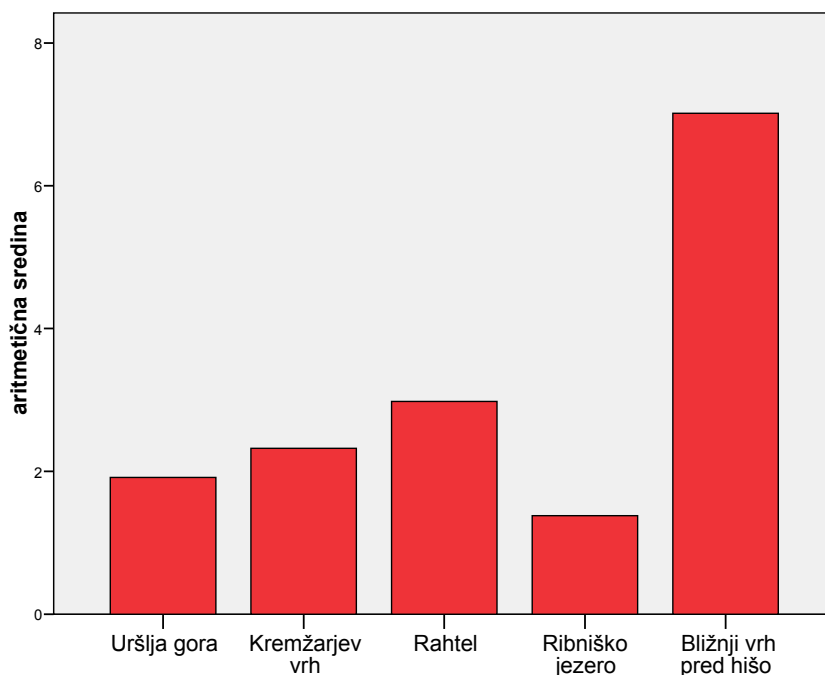
Če ugotovitev primerjamo z raziskavo Barbare Košir (2004) »Odnos otrok do hoje v gore«, kjer so sodelovali učenci 5. razreda osnovnih šol, je tudi ta ugotovitev identična. Največ otrok in mladine gre v gore 1 do 3 krat letno.

5.4. Različne izletniške točke

Pri vprašanju 8, smo želeli ugotoviti, katera izletniška točka je najbolj oblegana. Pri tem smo stopensko lestvico transformirali tako, da smo vzeli povprečne vrednosti obiska letno:

- nisem bil/a : 0 obiskov
- 1-3 krat: 2 obiska
- 4-8 krat: 6 obiskov
- 9-15 krat: 12 obiskov
- več kot 15 krat: 20 obiskov

Iz slike 5 je razvidno, da se v občini Slovenj Gradec mladostniki največkrat odpravijo na najbližji vrh pred hišo in na Rahtelov vrh. Cesta na Rahtelov vrh se ves čas enakomerno vzpenja, vzpon ni prezahteven tudi za manj izkušene kolesarje, zato ni čudno, da je Rahtelov vrh tisti, katerega mladostniki pogosto obiščejo. Na sam vrh pelje gozdna učna pot, zato je pot za osnovnošolce še toliko bolj zanimiva.

Graf 5: vidno izstopajoča arit. sredina »bližnji vrh pred hišo«

Smiselno bi bilo preveriti, ali je razlika med odgovoroma o dveh najbolj obiskanih točkah, dovolj velika, da jo lahko obravnavamo za statistično značilno in s tem odgovor »bližnji vrh pred hišo« sprejmemo za statistično izstopajoč odgovor. Možno je namreč, da vsak anketiranec obiskuje hkrati od več ponujenih vrhov, kamor spada tudi bližnji vrh pred hišo. Testiranje opravimo s t-testom za primerjavo dveh odvisnih vzorcev med Rahtelovim vrhom in bližnjim vrhom pred hišo (tabela 5).

Tabela 5: rezultat t-testa

	M	SD	SD M	95% interval zaupanja		t	stopnja prostosti stopinj	stopnja značil.
				sp.meja	zg.meja			
				Rahtel - Bližnji vrh pred hišo	-4,035			

Rezultat t-testa kaže, da je ničelna hipoteza veljavna s stopnjo značilnost $<0,001$. Ker je stopnja značilnosti v ničelno hipotezo manjša od 5 odstotkov (0,05), jo zavrnamo. Na tej osnovi sprejmemo alternativno hipotezo, da je razlika med odgovoroma »Rahtelov vrh« in »bližnji vrh pred hišo« statistično značilna. Bližnji

vrh pred hišo je tisti, katerega učenci in dijaki največkrat obišejo. Razlog je najbrž sama bližina hriba. Transport do neke točke ni potreben, poleg tega so ves čas v naravi.

5.5. Naravno okolje vpliva na planinsko aktivnost učencev in dijakov

Želeli smo ugotoviti, ali naravno okolje iz katerega izhajajo anketiranci vpliva na planinsko aktivnost učencev in dijakov.

Anketirancev, ki živijo na podeželju, torej izven centra mesta, je bilo 194, anketirancev, ki živijo v mestu pa nekoliko manj 102 (tabela 6).

Tabela 6: pogostosti zahajanja v hribe glede na kraj bivanja (mesto/podeželje)

		bivalisce		skupaj mesto
		mesto	podeželje	
Kolikokrat v hribe/ spol	nisem bil/a	11	11	22
	1-3 krat	40	96	136
	4-8 krat	32	50	82
	9-15 krat	11	19	30
	vec kot 15 krat	8	18	26
Skupaj		102	194	296

Da preverimo hipotezo, moramo primerjati vrednosti odgovorov iz obeh podzorcev z uporabo Cramerjevega V koeficienta. V tabeli 7 testiramo ničelno hipotezo, da se vrednosti odgovorov ne razlikujejo, proti dejanski hipotezi, da so vrednosti odgovorov značilno različne.

Tabela 7: Cramerjev V koeficient

		vrednost	stopnja značilnosti
N	Phi	,128	,301
	Cramerjev V	,128	,301
		296	

Vrednost Cramerjevega V koeficienta znaša 0,128 pri stopnji značilnosti 0,301. Ker vrednost stopnje značilnosti znaša več od 0,05, kaže ta rezultat, da med

spremenljivkama ni medsebojne povezanosti. Na tej osnovi sprejmemo hipotezo, da se vrednosti pogostosti hoje v hribe med anketiranci iz mesta in anketiranci s podeželja statistično ne razlikujeta in alternativno hipotezo »Naravno okolje iz katerega izhajajo, vpliva na planinsko aktivnost učencev in dijakov« zavrnilo in sprejmemo hipotezo »Naravno okolje iz katerega izhajajo, ne vpliva na planinsko aktivnost učencev in dijakov«.

V diplomski nalogi »Odnos otrok do hoje v gore« je Koširjeva (2004) ugotovila, da je razlika v številu izletov letno pri otrocih iz Ljubljane in okolice ter tistimi iz gorskega okolja minimalna. Tega sicer ne moremo posploševati na celotno osnovnošolsko populacijo, a lahko kljub temu zaključimo, da če bi naredili raziskavo na ostalih starostnih kategorijah in regijah v Sloveniji, bi bili rezultati podobni.

5.6. Planinska aktivnost učencev in dijakov se med spoloma razlikuje.

S tabelo prikažemo porazdelitev odgovorov na vprašanje »Kolikokrat v tem šolskem letu si se odpravil/a v hribe?«

Tabela 8: Kolikokrat letno v hribe?

		spol		skupaj	odstotek
		moški	ženske		
Kolikokrat v hribe?	nisem bil/a	8	14	22	7,40%
	1-3 krat	64	72	136	45,8%
	4-8 krat	42	41	83	27,9%
	9-15 krat	21	9	30	10,1%
	vec kot 15 krat	17	9	26	8,8%
Skupaj		152	145	297	100%

Iz tabele je razvidno, da pri pogostosti zahajanja v hribe prihaja do manjših razlik glede na spol. Največ anketirancev, 136, gre v hribe 1-3 krat letno in v povprečju lahko rečemo, da je to dva izleta v šolskem letu. 6 izletov na leto naredi 83 anketirancev, v povprečju 12 izletov na leto pa naredi 30 anketirancev.

Zanima nas hipoteza »Planinska aktivnost učencev in dijakov se med spoloma razlikuje«. To izračunamo s pomočjo Cramerjevega V koeficienta (tabela 9).

Tabela 9: Cramerjev V koeficient

	vrednost	stopnja značilnost
Phi	,176	,056
Cramerjev V	,176	,056
Število	297	

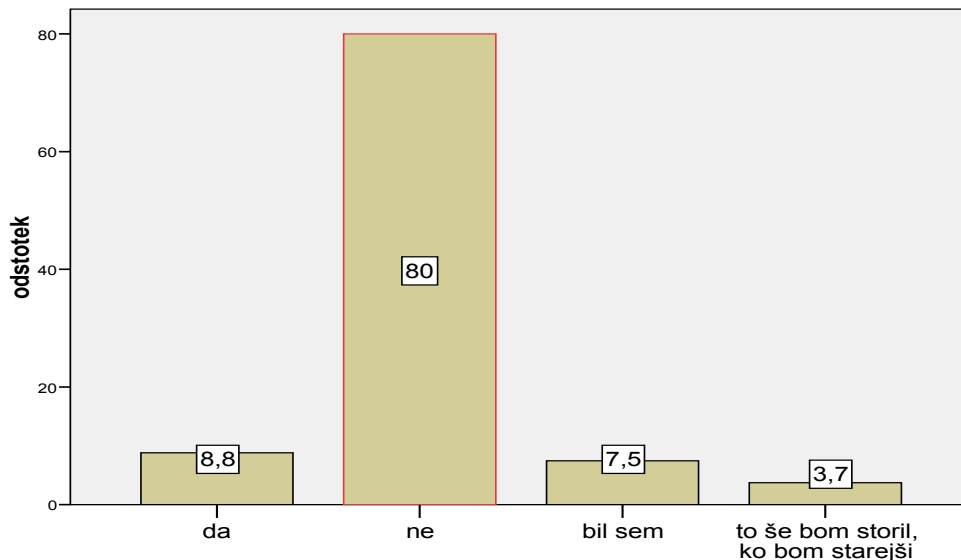
Vrednost Cramerjevega V koeficienta znaša 0,176 pri stopnji značilnosti 0,056. Ker vrednost stopnje značilnosti znaša več od 0,05, kaže ta rezultat na to, da med spremenljivkama ni medsebojne povezanosti. Na tej osnovi hipotezo »Planinska aktivnost učencev in dijakov se med spoloma razlikuje« potrdimo. Pri moških je pogostost hoje v hribe nekoliko višja.

5.7. Članstvo pri planinskem društvu in udeležba pri planinskem krožku

Želeli smo ugotoviti, kako sta planinsko društvo in planinski krožek razširjena med mladostniki. Zanimalo nas je, ali obstaja povezava med planinskim krožkom, članstvom planinskega društva in številom učencev, ki radi hodijo v hribe.

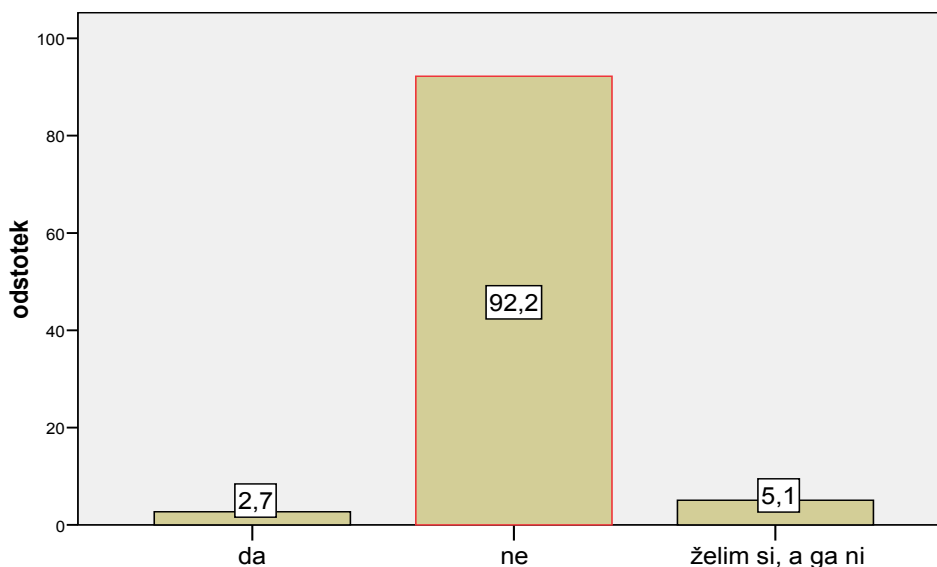
Anketirancem so bila ponujena naslednja vprašanja:

- vprašanje 9: Si član/ članica Planinskega društva?(graf 6)
- vprašanje 10: Obiskuješ planinski krožek na šoli? (graf 7)

Graf 6: članstvo pri planinskem društvu

Od 295 odgovorjenih vprašanj je 8,8 odstotka anketiranih članov planinskega društva. 80 odstotkov je takšnih, ki niso člani, 7,5 odstotkov učencev in dijakov je že bilo včlanjenih, vendar tokrat niso plačali članarine. 3,7 odstotka mladine se je odločilo za odgovor, da bodo to storili, ko bodo starejši. Skupno lahko torej rečemo, da več kot 90 odstotkov anketiranih ni članov planinskega društva.

Graf 7: udeležba pri planinskem krožku

Število anketirancev, ki obiskujejo planinski krožek je zelo majhno, komaj 2,7 odstotka. 5,1 odstotka je takšnih, ki bi si želeli udeležiti krožka, a ga šola ne ponuja v svojem učnem programu. Razlogov za to, da se učenci v tako majhnem številu udeležujejo planinskega krožka je več. Šola krožka v okviru učnega programa ne ponuja, otroke to ne zanima in ne veseli ali pa menijo, da poleg vseh šolskih obveznosti za to vrsto dejavnosti nimajo časa.

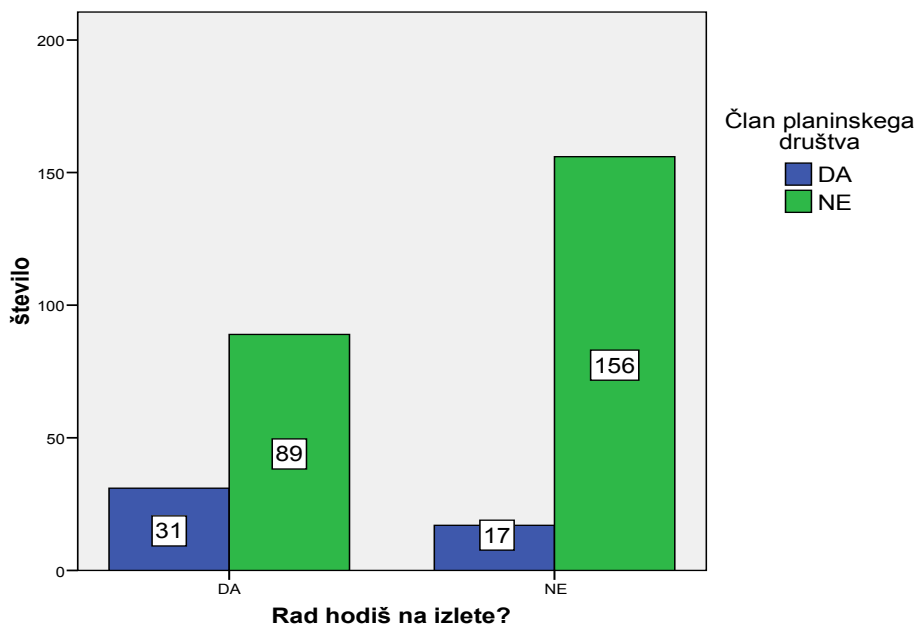
V nadaljevanju bom testiral hipotezo »Mladostniki, ki radi hodijo v hribe, so tudi člani planinskega društva«.

Pri vprašanju »Ali si član/članica planinskega društva?« so bili ponujeni 4 odgovori (da/ ne/ da,bil sem/ ne, to bom še storil). Za potrebe obdelave podatkov sem moral spremeniti zalogo vrednosti in sicer:

- da, bil sem na – DA
- ne, to bom še storil na – NE

Prav tako sem spremenil možnost odgovora »Rad hodiš na izlete« 1,2,3 na NE, ter 4 in 5 na DA.

Od skupno 293 odgovorov, ki so jih podali anketiranci, je 120 anketirancev, ki radi hodijo na izlete v hribe in 173 anketirancev, ki tega ne počno radi. Od skupno 48 članov planinskega društva jih 31 rado hodi na izlete v hribe, 17 pa takšnih, ki tega ne počno radi (graf 8).

Graf 8: Primerjava članov in nečlanov PD glede na to, ali radi hodijo na izlete v hribe

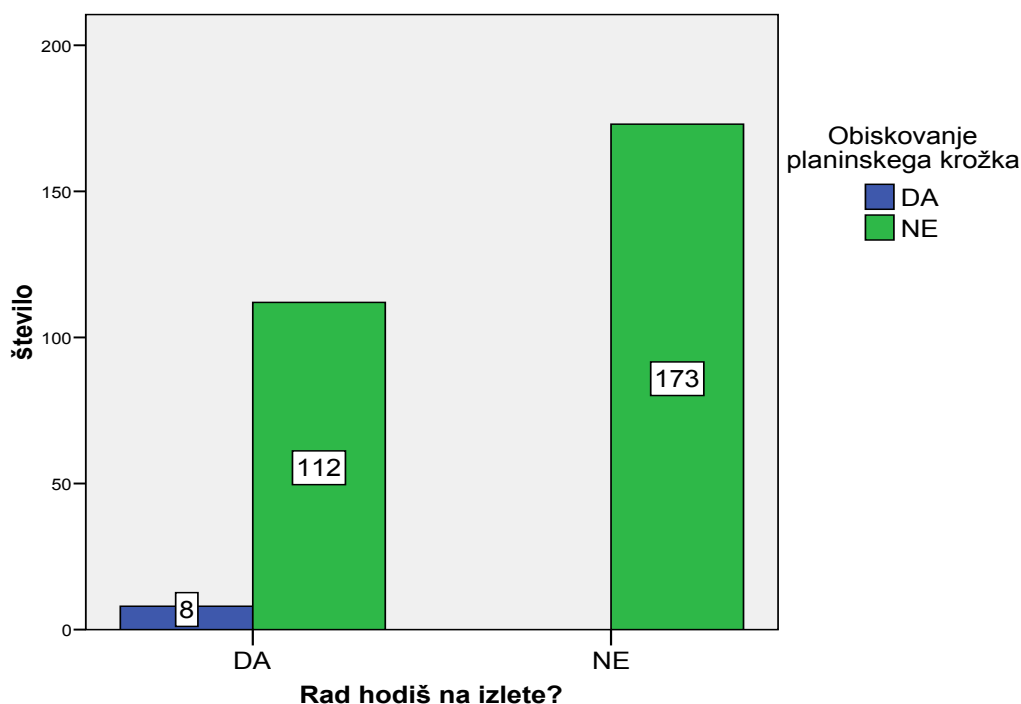
Zanima nas torej, ali lahko trdimo, da so tisti mladostniki, ki radi hodijo v hribe, tudi člani planinskega društva (tabela 10).

Tabela 10: izračun Cramerjevega koeficienta

	vrednost	stopnja značilnosti
Phi	,213	,000
Cramerjev V	,213	,000
N	293	

Vrednost Cramerjevega V koeficienta znaša 0,213 pri stopnji značilnosti večji od 0,001. To pomeni, da je simetričnost porazdelitve v kontingenčni tabeli statistično značilna in kaže na to, da so relativno gledano tisti, ki radi hodijo na izlete, tudi bolj pogosto člani planinskih društev. Na tej podlagi hipotezo » Mladostniki, ki radi hodijo v hribe, so tudi člani planinskega društva« potrdimo.

Enak postopek ponovimo pri preverjanju hipoteze »Mladostniki, ki radi hodijo v hribe, so tudi člani planinskega krožka« in pridemo do podobnih ugotovitev.

Graf 9: Ali tisti, ki obiskujejo planinski krožek radi hodijo na izlete v hribe?

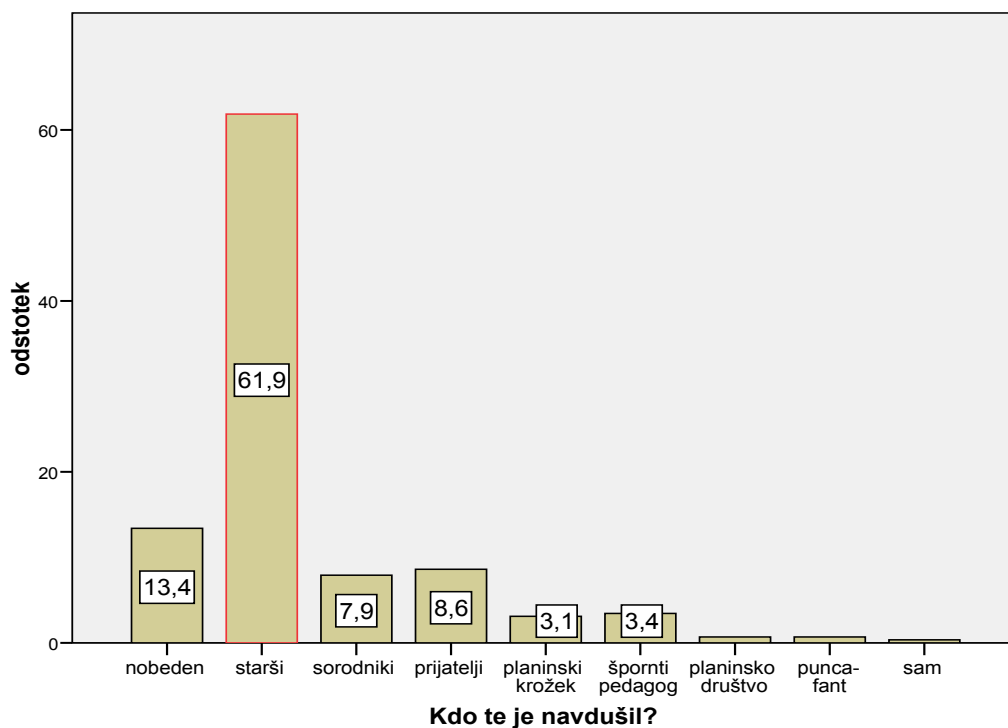
Anketiranci, ki na izlete v hribe ne hodijo radi, tudi ne obiskujejo planinskega krožka. Od skupno 120 oseb, ki radi hodijo na izlete, je med njimi samo 8 tistih, ki obiskujejo planinski krožek.

Tabela 11: izračun Cramerjevega V koeficienta

	vrednost	stopnja značilnosti
Phi	,201	,001
Cramerjev V koef.	,201	,001
N	293	

Vrednost Cramerjevega V koeficienta znaša 0,201 pri stopnji značilnosti 0,001. To pomeni, da je simetričnost porazdelitve v kontingenčni tabeli statistično značilna in kaže na to, da so relativno gledano tisti, ki hodijo na izlete, tudi bolj pogosto člani planinskega krožka. Hipotezo »Mladostniki, ki radi hodijo v hribe, so tudi člani planinskega krožka« na tej podlagi potrdimo.

5.8. Kdor je anketirance navdušil, s tistim gredo v hribe

Graf 10: Kdo te je navdušil za planinstvo?

Pri vprašanju »Kdo te je navdušil za planinstvo?« je 62% anketiranih takšnih, ki so jih navdušili starši. Planinstvo je dejavnost, s katero se lahko ukvarja vsa družina, saj ne pozna starostnih omejitev. Družinske člane skupna zanimanja zbližujejo in odkrivajo skupne vrednote. 13,4 odstotka anketirancev je takšnih, ki so pripisali, da jih za izletništvo in planinstvo ni navdušil nihče. Iz tega lahko sklepamo, da ta odstotek anketirancev v hribe ne hodi rada, teh je 7,4%, ostali pa so »samopobudniki« oz. so se za hojo odločili zaradi lastne želje. 8,6 odstotka anketirancev je navdušil prijatelj, 7,9 odstotka anketiranih pa so navdušili sorodniki. Komaj 3,4 odstotka anketiranih so navdušili športni pedagogi.

Pri tem nas je zanimala hipoteza »Anketiranci najraje hodijo na izlete v planine s tisto osebo, ki jih je za to navdušila«.

Ker so spremenljivke nominalne narave, opravimo testiranje njihove medsebojne povezanosti z izračunom Cramerjevega V koeficienta za simetričnost porazdelitve znotraj tabele (tabela 12).

Tabela 12: S kom najraje hodiš v hribe? / Kdo te je navdušil za planinstvo?

		Kdo te je navdušil za planinstvo?				skupaj
		starši	sorodniki	prijatelji	planinski krožek	
S kom	starši	4	4	2	0	10
najraje	sorodniki	12	0	2	1	15
hodiš v	prijatelji	6	3	2	0	11
hribe?	planinski krožek	1	3	2	1	7
	drugo	0	0	1	0	1
skupaj		23	10	9	2	44

Tabela ponazarja povezanost vprašanja »S kom hodiš najraje v hribe?« in vprašanja »Kdo te je navdušil za planinstvo?«. Razvidno je, da tisti, ki gredo najraje v hribe s starši, so jih za to v največji meri navdušili starši in sorodniki. Tisti, ki se v hribe najraje odpravijo s sorodniki, so jih za to navdušili pravitako starši. Tisti, ki gredo v hribe s prijatelji, so jih za to navdušili predvsem starši in sorodniki. Tisti anketiranci, ki gredo najraje v hribe s planinskim krožkom, pa so jih za to navdušili sorodniki.

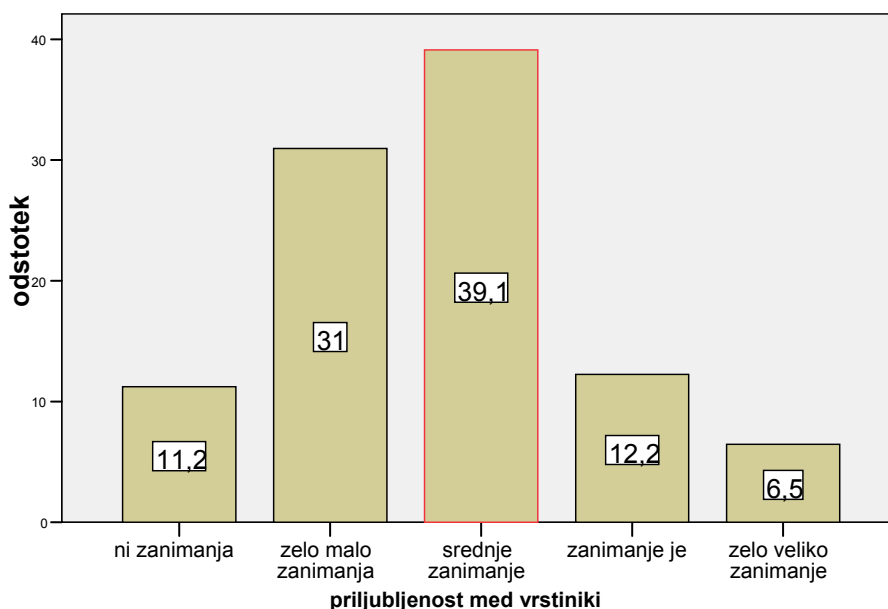
Tabela 13: izračun Cramerjevega koeficienta

	vrednost	stopnja značilnosti
Phi	,632	,129
Cramerjev V koef.	,365	,129
število	44	

Vrednost Cramerjevega V koeficienta znaša 0,365 pri stopnji značilnosti 0,129. To pomeni, da simetričnost porazdelitve v kontingenčni tabeli ni statistično značilna in ne kaže na to, da obstaja indikacija, anketiranci najraje hodijo v hribe z osebo, ki jih je za to dejavnost navdušila. Na tej podlagi, lahko hipotezo »Anketiranci najraje hodijo na izlete v planine s tisto osebo, ki jih je za to navdušila« ovržemo.

5.9. Priljubljenost izletništva in planinstva med vrstniki

Pri vprašanju »Ali misliš, da je izletništvo in planinstvo priljubljeno med tvojimi vrstniki?« so se odgovori gibali nekje na sredini 5-stopenjske Likertove lestvice. 11,2 odstotka meni da je priljubljena, 6,5 odstotka pa, da je zelo priljubljena. Anketiranci so podali mnenje najverjetneje na podlagi tega, kako sami uvrščajo to dejavnost. Tisti, ki veliko hodijo v hribe menijo, da je ta dejavnost zelo priljubljena, ostali obratno. 39,1 odstotka najverjetneje ne hodi rada in menijo, da hoja v hribe ni priljubljena oz. je zelo malo zanimanja zanjo med vrstniki (graf 11).

Graf 11: Priljubljenost izletniške in planinske dejavnosti med vrstniki

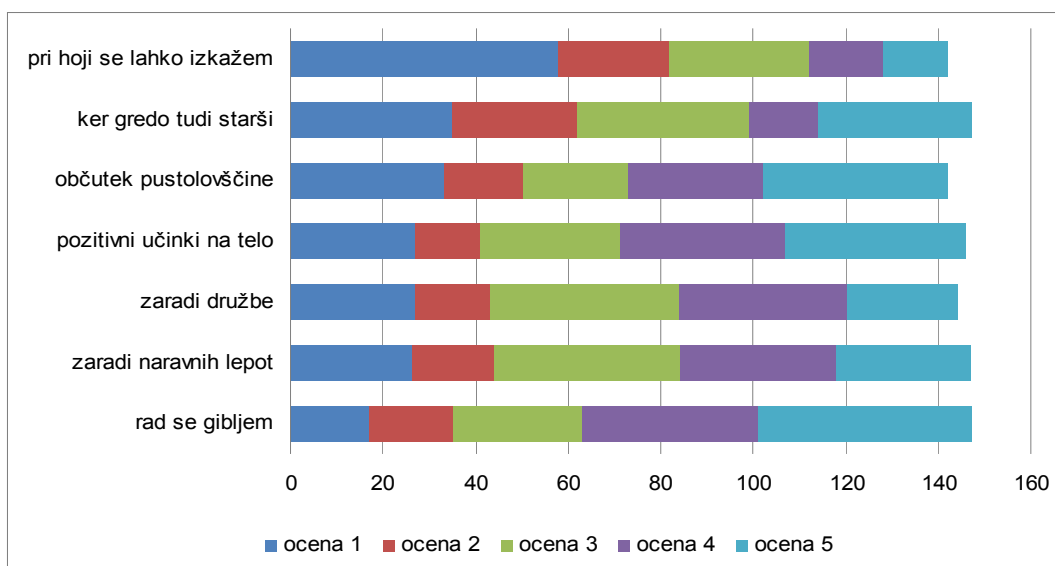
5.10. Fantje in punce imajo za hojo v hribe različne motivacijske dejavnike

Hoteli smo ugotoviti, kaj mladostnike najbolj motivira in spodbudi za hojo v planine. Ponujeno jim je bilo 7 motivov, za katere smo predvidevali, da jih najbolj navdušujejo. Pri vsakem dejavniku so na lestvici od 1 do 5 označili, koliko jih le ta privlači za hojo v planine. Ocena 1 pomeni- to zate sploh ne velja, te ne zanima, 2- zelo redko velja, 3- včasih velja oz. srednje privlači, 4- to velja zate in 5- popolnoma velja zate oz. te popolnoma privlači.

Motivacijske dejavnike smo prikazali v ločenih grafikonih za vsak spol posebej (slika 12 in 13). Anketiranci so imeli na razpolago sedem motivacijskih dejavnikov: ker gredo tudi starši, zaradi družbe, pozitivni učinki na telo, poraba kalorij in nabiranje kondicije, rad/a se gibljem v naravi, zaradi naravnih lepote, občutek pustolovščine, adrenalina in pri hoji se lahko izkažem. Motivacijski dejavniki so predstavljeni v naraščajočem vrstnem redu glede na pogostost izbire pri anketirancih.

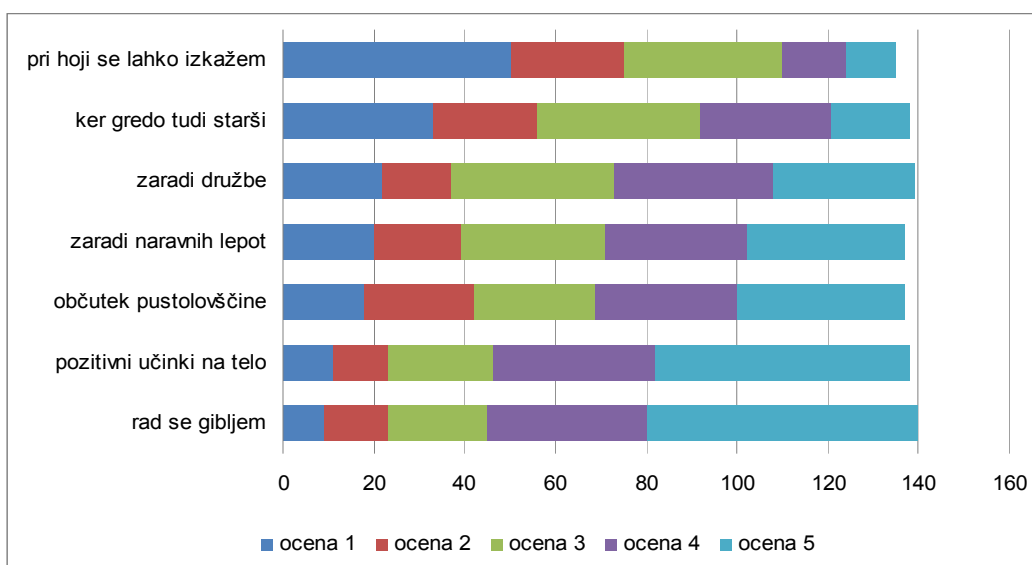
Če razvrstimo motivacijske dejavnike, katere so učenci in dijaki izbrali, lahko na prvo mesto uvrstimo »rad se gibljem v naravi«. Za ta dejavnik in oceno 3,4 in 5 se je odločilo 112 anketirancev. To ni tako presenetljivo, saj planinstvo in izletništvo predstavlja največji športni objekt, ki je sploh možen. Velikokrat prenatrpane, zadušljive in cenovno drage telovadnice, tako poleti kot pozimi, mnogi rajši zamenjajo za aktivnost v naravi. Navedenemu motivu lahko pridružimo tudi motiv »zaradi naravnih lepote«. Anketiranci se očitno radi gibljejo v naravi, opazujejo naravne lepote in njeno pristnost v odmaknjenem »svetu«, stran od mestne gneče in hrupa in jim to predstavlja obilo zabave in pustolovščine.

Kot navajajo, se anketiranci velikokrat odpravijo v hribe tudi zaradi družbe. Na četrto in peto mesto se je uvrstil dejavnik »pozitivni učinki hoje na telo, poraba kalorij in nabiranje kondicije«. Pri hoji v hribe se pospeši usklajeno delovanje vsega telesa, predvsem srčno-žilnega, dihalnega, gibalnega in živčnega sistema. Takšna vadba, če se je poslužujemo vsakodnevno ali vsaj nekajkrat tedensko, ima številne preventivne učinke na bolezni, ki se pojavljajo v sodobnem času (debelost, depresija, bolezni srca, ožilja,...). Tega se zavedajo tudi mladostniki in jim je tudi to eden od pomembnejših razlogov za hojo v hribe.

Graf 12: moški motivacijski dejavniki

Tudi ocene ženske populacije so predstavljene v naraščajočem vrstnem redu po pogostosti izbire (slika 15). Tudi dekleta so na prvo mesto uvrstila motivacijski dejavnik »rada se gibljem v naravi«. Sprememba je na drugem mestu, kjer so učenke in dijakinje izbrale dejavnik »pozitivni učinki na telo, poraba kalorij in nabiranje kondicije«. Na tretjem mestu je »občutek pustolovščine, adrenalina«, na četrtem pa motivacijski dejavnik »zaradi naravnih lepot«. Na zadnjih dveh mestih, je tako kot pri moški populaciji, motivacijski dejavnik »ker gredo tudi starši« in »pri hoji se lahko izkažem«. Za »rad se gibljem v naravi« se je za oceno 3,4 in 5 odločilo kar 117 učenk in dijakinj.

Graf 13: ženski motivacijski dejavniki

5.11. Anketiranci, katerih učitelji športne vzgoje se bolj trudijo, so bolj informirani

Z vprašanjem 13 »Ali se učitelji dovolj trudijo pri organizaciji in izbiri športnega dne?« in vprašanjem 12 »Si pridobil/a teoretične informacije s področja planinstva na šoli?«, smo skušali pokazati na povezavo, ali imajo anketiranci, katerih učitelji športne vzgoje se bolj trudijo, več teoretičnega znanja in so tako bolj informirani. V tabeli (tabela 14) je prikazana povezanost. Pri obeh vprašanjih je bil ponujena 5-stopenjska Likertova lestvica, tako, da so se lahko anketiranci odločili za range od 1 do 5. 1 je pomenilo sploh ne, 2- deloma, 3- se kar potrudijo, 4- se potrudijo in 5- se zelo potrudijo.

Tabela 14: povezanost truda športnih pedagogov in anketirančeve informiranosti

		teoretične informacije					skupaj
		ne	nekaj informacij	še kar nekaj	veliko	zelo veliko	
učiteljev trud	sploh ne	10	7	3	0	0	20
	deloma	11	22	11	3	0	47
	se kar potrudijo	36	26	12	2	0	76
	se potrudijo	22	34	23	6	0	85
	se zelo potrudijo	9	16	26	13	3	67
skupaj		88	105	75	24	3	295

Skupaj je na vprašanje odgovorilo 295 anketirancev. Učenci in dijaki, katerih učitelji športne vzgoje se sploh ne trudijo, se deloma trudijo ali se kar potrudijo pri sami organizaciji in izbiri športnega dne, niso ali so pridobili le nekaj teoretičnih informacij. Največ informacij pridobijo učenci in dijaki, katerih učitelji se potrudijo oz. se zelo potrudijo.

Pri tem bi bilo smiselno, da preverimo hipotezo »Anketiranci, katerih učitelji športne vzgoje se bolj trudijo, so bolj informirani«.

Hipotezo, preverimo z izračunom Somersovega D koeficienta med mnenjem o trudu učiteljev in teoretično informiranostjo anketirancev na šoli (tabela 15).

Tabela 15: rezultat Somersovega D koeficienta

		vrednost	stopnja značilnosti
Somersov D koeficient	simetrični koef.	,256	,000
	Učitelji trud	,266	,000
	teoret.info.	,247	,000

Vrednost simetričnega (ne definiramo, katera od spremenljivk je odvisna in katera neodvisna) Somersovega D koeficienta znaša 0,256 pri stopnji značilnosti manjši od 0,001. Ker vrednost stopnje značilnosti znaša manj od 0,05, kaže to na močno povezanost proučevanih ordinalnih spremenljivk. Na tej podlagi, lahko hipotezo »Anketiranci, katerih učitelji športne vzgoje se bolj trudijo, so bolj informirani« potrdimo.

5.12. Teoretične informacije s področja planinstva

Z vprašanjem 13 »Si pridobil teoretične informacije s področja planinstva na šoli?« in 14 »S katerimi teoretičnimi temami s področja izletništva in planinstva si seznanjen/a?« smo skušali ugotoviti povezanost, ali anketiranci, ki menijo, da so pridobili več teoretičnih informacij s področja planinstva na šoli, imajo tudi več splošnega znanja o sami opremljenosti, varnosti, vremenoslovju, orientaciji, odnosu do narave, prehrani v hribih in nevarnostih, ki pretijo v višje ležečih predelih.

Najprej smo testirali hipotezo »Anketiranci, ki menijo, da so pridobili več teoretičnih informacij s področja planinstva na šoli, so tudi bolj splošno informirani«. Hipotezo preverim z izračunom Somersovega D koeficienta med mnenjem o pridobitvi informiranosti na šoli (vprašanje 13) in stopnjo splošne seznanjenosti z različnimi temami s področja izletništva in planinstva (vsoto vrednost odgovorov na vprašanje 14).

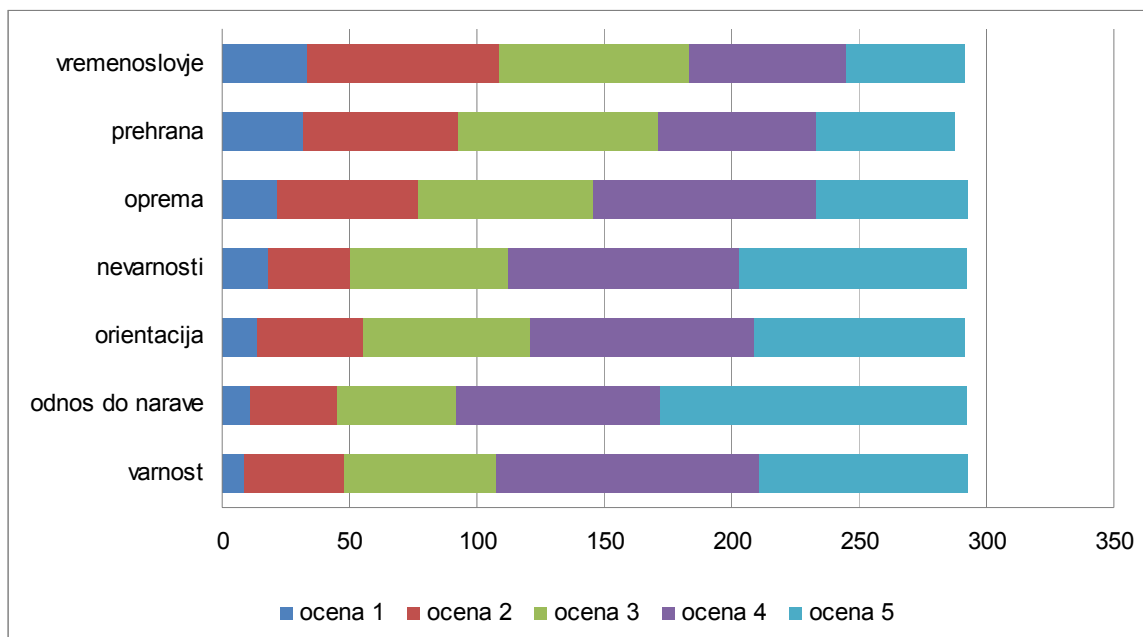
Tabela 16: rezultat Somersovega D koeficienta

		vrednost	stopnja značilnosti
Somersov D koeficient	simetrični koef.	,237	,000
	Stopnja splošne seznanjenosti s temami (odvisna)	,276	,000
	teoret.info (odvisna)	,207	,000

Vrednost simetričnega (ne definiramo, katera od spremenljivk je odvisna in katera neodvisna) Somersovega D koeficienta znaša 0,237 pri stopnji značilnosti manjši od 0,001. Ker vrednost stopnje značilnosti znaša manj od 0,05, kaže to na močno povezanost proučevanih ordinalnih spremenljivk. Na tej podlagi lahko hipotezo, »Anketiranci, ki menijo, da so pridobili več teoretičnih informacij s področja planinstva na šoli, so tudi bolj splošno informirani«, potrdimo.

Pri vprašanju »S katerimi teoretičnimi temami s področja planinstva si seznanjen/a?« so anketiranci obkrožili številko-oceno od 1 do 5, pri vsaki temi posebej. Številka 1 na lestvici pomeni, da s temo sploh niso seznanjeni, 2- da so malo seznanjeni, 3- srednje seznanjeni, 4- veliko vedo in 5- zelo veliko vedo o tej temi.

Iz grafikona (graf 14) je razvidno, da o temi »varnost v hribih« anketiranci največ vedo. Samo 9 anketirancev je obkrožilo oceno 1, kar pomeni, da o tej temi ne vedo povedati ničesar. Ostalih 284 anketirancev, se je odločilo za višje ocene, od tega kar 104 za oceno 4 in 82 za oceno 5. Na drugem mestu, po znanju, je odnos do narave, sledi orientacija, tema o nevarnosti in opreми. Po ocenah imajo najmanj znanja anketiranci o prehrani in vremenoslovju. 33 anketirancev se je odločilo, da o tej temi nič ne vedo, 76 anketirancev pa, da so zelo malo seznanjeni o tej temi.

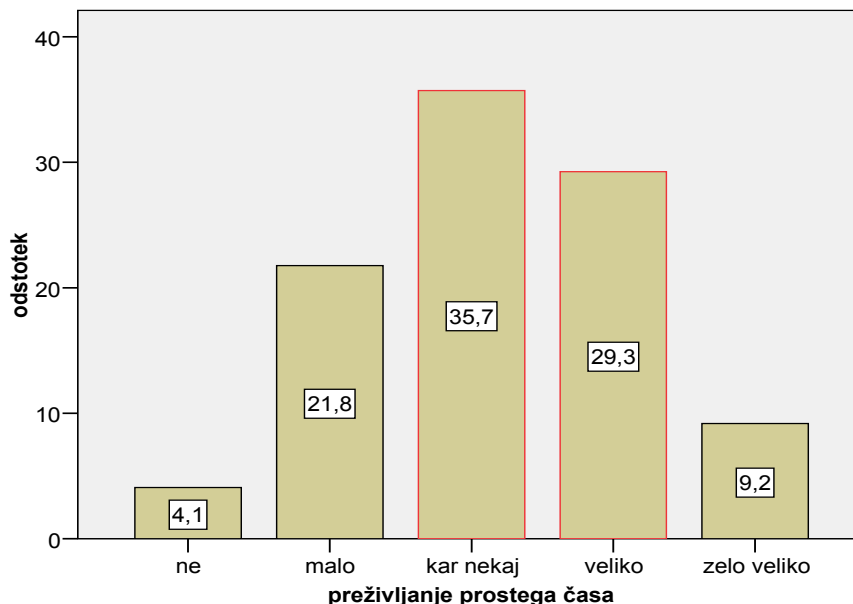
Graf 14: splošna seznanjenost o teoretičnih temah

Zaradi različnih pasti, ki prežijo v planinah in višje ležečih predelih, je znanje o varnosti zelo pomembno. V višje ležečih predelih so nižje temperature, kot v dolini na začetku planinske ture, hitreje se spreminja vreme, iz popolne jasnine lahko preide v jesensko nevihto ali gosto meglo. Upoštevati je treba, da se jeseni zapirajo nekatere postojanke, kamor se lahko planinci zatečejo. V tem primeru je človek v hribih odvisen od vsebine nahrbtnika. Ob slabem vremenu, v primeru rose, dežja, snega, itd., je velika nevarnost zdrsov, zato je primerna obutev toliko pomembnejša. Planinci morajo za vzpone uporabljati planinske poti in ne brezpotij, saj so mokre skale in trava zaradi rose včasih mogoče še nevarnejša za zdrse kot sneg. Vsega tega se zavedajo tudi anketiranci in imajo o tej temi precej znanja.

Učencem/kam in dijakom/dijakinjam skušamo že na začetku oblikovati (čustven) odnos do narave, zlasti gora in hkrati ekološko ozaveščenost. Pri tem učenci in dijaki nimajo težav, saj so temo »odnos do narave« uvrstili na drugo mesto med najbolj seznanjenimi.

5.13. Preživljanje prostega časa v hribih

Pri vprašanju »Meniš, da je na območju Mestne občine Slovenj Gradec dovolj idej za izlete in preživljanje prostega časa v hribih?« (vprašanje 16), so anketiranci obkrožili številke na številski lestvici od 1 do 5 (1- ne, 2- malo, 3- kar nekaj, 4- veliko, 5- zelo veliko). Rezultati v odstotkih so prikazani na grafu, številka 15.

Graf 15: veliko idej za preživljanje prostega časa v Mestni občini Slovenj Gradec

Od skupno 294 anketirancev jih kar 35,7 odstotka meni, da je v Mestni občini kar nekaj idej za preživljanje prostega časa v hribih. 29,3 odstotka anketirancev meni, da je teh idej veliko, 9,2 odstotka pa da jih je zelo veliko. 21,8 odstotka anketirancev meni, da je idej malo, 4,1 odstotka pa sploh nimam ideje, kam v hribe v prostem času.

Slovenj Gradec ponuja številne možnosti za aktivno preživljanje prostega časa, s krajšimi, daljšimi in dinamičnimi izleti, čeprav odstotek 25,9 govori proti temu, da je v občini tudi možnost planinarjenja in aktivnega preživljanje prostega časa v hribih.

Pri vprašanju 17 »Ali si zadovoljen/a z ureditvijo tematskih in planinskih poti v občini Slovenj Gradec?« me je zanimala naslednja hipoteza: »Anketiranci, ki menijo, da je v Mestni občini Slovenj Gradec dovolj idej za izlete in preživljanje prostega časa v hribih, so z ureditvijo tematskih in planinskih poti v občini v splošnem bolj zadovoljni«.

Vprašanje ponuja tri podvprašanja in anketiranci so obkrožili ustrezno vrednost (1-nisem zadovoljen, 2-delno, 3-srednje, 4-sem zadovoljen, 5-zelo zadovoljen):

a) urejenost	1	2	3	4	5
b) označenost	1	2	3	4	5

c) seznanjenost o poteh 1 2 3 4 5

Podatke smo obdelali tako, da smo posamezne vrednosti vsakega anketiranca sešteli. Najmanjša skupna možna vrednost anketiranca je bila 3, kar pomeni da se je pri vsakem podvprašanju anketiranec odločil za številko 1 (1+1+1), največja možna vsota pa 15, kar pomeni, da je anketiranec z vsemi tremi podvprašanji (urejenost, označenost in seznanjenost) zelo zadovoljen. Večja kot je vsota vrednosti, bolj splošno je anketiranec zadovoljen z ureditvijo tematskih in planinskih poti.

Hipotezo preverimo z izračunom Somersovega D koeficienta, med dvema spremenljivkama o številu idej za izlete in preživljanje prostega časa v hribih in ureditvijo tematskih in planinskih poteh v Mestni občini Slovenj Gradec (tabela 17).

Tabela 17: izračun Somersovega D koeficienta

		vrednost	stopnja značilnosti
Somersov D koeficient	simetrični koef.	,336	,000
	Splošno zadovoljstvo (odvisna sprem.)	,373	,000
	MOSG_Ideje (odvisna)	,307	,000

Vrednost simetričnega Somersovega D koeficienta znaša 0,336 pri statistični značilnosti $< 0,001$. Ker vrednost stopnje značilnosti znaša manj od 0,05, kaže to na močno povezanost proučevanih ordinalnih spremenljivk. Na tej podlagi lahko zgornjo hipotezo »Anketiranci, ki menijo, da je v Mestni občini Slovenj Gradec dovolj idej za izlete in preživljanje prostega časa v hribih, so z ureditvijo tematskih in planinskih poti v občini v splošnem bolj zadovoljni« potrdimo.

6. SKLEP

Planinstvo in izletništvo je dejavnost, ki ne pozna starostnih omejitev, materialno gledano ni draga dejavnost, zato se lahko z njo ukvarja vsa družina. Starši so tisti, ki otroka vzgajajo in usmerjajo v neko športno dejavnost. Planinstvo si zasluži vidno vlogo med ali celo pred ostalimi športnimi zvrstmi. Z njim se človek razvedri, sprosti, razmiga, oddalji od vsakdanjih težav, po drugi strani pa skupna zanimanja človeka zbližujejo in poudarjajo skupne vrednote. Dejavnost ima tako opominjevalni namen zaradi pomena za človeka.

Rezultate ne moremo posplošiti na celotno osnovnošolsko ali srednješolsko populacijo v Sloveniji, temveč samo na določen prostor- Mestna občina Slovenj Gradec z okolico. Obstaja možnost posploševanja posameznih ugotovitev na ostala področja. Ugotovitve, do katerih sem prišel so zanimive in bi jim morali nameniti več pozornosti.

Če strnem ugotovitve raziskave, lahko zaključim naslednje:

- Izletništvo in planinstvo v Mestni občini Slovenj Gradec je med mladostniki, starimi 12 do 19 let, dokaj razvita športno rekreativna dejavnost.
- Izletništvo in planinstvo je na 4 mestu med športnimi zvrstmi, pred kolesarjenjem, nogometom, rolanjem in košarko.
- Učenci/ke in dijaki/inje (srednje) radi hodijo na izlete v hribe ne glede na spol
- Naravno okolje iz katerega izhajajo, iz mesta ali podeželja, ne vpliva na planinsko aktivnost učencev in dijakov.
- Pogostost zahajanja v hribe se med spoloma razlikuje.
- Mladostniki, ki radi hodijo v hribe, so tudi člani planinskega društva ali planinskega krožka.
- V večini primerov lahko trdimo, da ni nujno, da anketiranci najraje hodijo na izlete s tisto osebo, ki jih je za to navdušila (starši).
- Fantje in punce imajo za hojo v hribe enake motivacijske dejavnike.

- Anketiranci, katerih učitelji športne vzgoje se bolj trudijo, so bolj informirani.
- Anketiranci, ki menijo, da so pridobili več teoretičnih informacij s področja planinstva na šoli, so tudi bolj splošno informirani.
- Anketiranci so najbolj seznanjeni s temo s področja izletništva in planinstva, ki je povezana z odnosom do narave.
- Anketiranci, ki menijo, da je v Mestni občini Slovenj Gradec dovolj idej za izlete in preživljanje prostega časa v hribih, so z ureditvijo tematskih in planinskih poti v občini v splošnem bolj zadovoljni.
- Največ otrok in mladine gre v gore 1 do 3 krat letno, med vrstniki pa je ta dejavnost (po njihovem mnenju) srednje priljubljena.
- Najbolj oblegana izletniška točka je najbližji vrh pred hišo in Rahtelov vrh.
- Manj kot 10 odstotkov učencev in dijakov je včlanjenih v planinsko društvo ali obiskujejo planinski krožek.
- Kar 61,9 odstotka anketirancev so za to dejavnost navdušili starši, komaj 3,4 odstotka pa športni pedagogi.

Ker je Slovenj Gradec geografsko zelo razgibano območje s številnimi izletniškimi točkami, številnimi gozdnimi potmi in kolovozi, razvijajočim se turizmom, številnimi zgodovinskimi in kulturnimi znamenitostmi na obronkih, izletništvo in planinstvo (beri hoja v hribe) po mojem mnenju šele v zadnjih letih pridobiva na svojem pomenu. Ljudje se vse bolj zavedamo, kaj pomeni biti zdrav in dočakati višjo starost. Ugotovljeno je bilo, da so starši tisti, ki imajo na otroka in mladostnika največji vpliv, zato prav njihova planinska aktivnost odloča o otrokovi aktivnosti.

Zaskrbljujoč je podatek o obisku planinskega krožka. Šole z organiziranim planinskim krožkom promovirajo hojo v gore med učenci in dijaki. Na nekaterih šolah manjka planinski krožek, prav tako pa so tudi mentorji planinskih krožkov in učitelji športne vzgoje tisti, ki se morajo na tem področju bolj potruditi.

7. LITERATURA

Berzelak, S. (2005). Slovenj Gradec in Mislinjska dolina. Slovenj Gradec: Mestna občina Slovenj Gradec.

Bobovnik, J., Burnik, S., Gantar, D., Glavnik, A., Golnar, T., Gorjanc, J. idr. (2006). Vodniški učbenik. Ljubljana: Planinska zveza Slovenije.

Cerar, L. (2001). Izletništvo, pohodništvo in gornišтво v devetletki. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Dobernik, S., Zagorc, D., Zajec, M., Makuc, A., Potočnik, J., Žolnir, B. idr. (1998). 70 let planinstva v Mislinjski dolini. Slovenj Gradec: Planinsko društvo Slovenj Gradec.

Košir, B. (2004). Odnos otrok do hoje v gore. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Kristan, S. (1979). Športna turistika. Ljubljana: Šolski center za telesno vzgojo.

Planinske kočje – razlage. (2007). Ljubljana: Gospodarska komisija PZS. Pridobljeno 11.07.2007 iz http://www.pzs.si/koce/pojem_koce.php

Pollak, B. (2004). Osnove gibanja v gorah in planinah. Kamnik: Bojan Pollak.

Slovenj Gradec danes. (2007). Slovenj Gradec: Mestna občina Slovenj Gradec. Pridobljeno iz 16.06.2007 iz http://www.slovenj-gradec.si_mestu/o_opis_mesta_slovenj_gradec

Strojin, T. (1999). Gornišтво. Ljubljana: Založba Tuma.

Žagar, A. (1982). Delež osnovne in srednje šole pri usmerjanju učencev v planinstvo. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Visoka šola za telesno kulturo.

Žagar, K., Lah, M., Hren, K. (2006). Turistični produkt – tematske poti. Slovenj Gradec: Podjetniški center Slovenj Gradec d.o.o.

8. PRILOGA

ANKETNI VPRAŠALNIK

Sem študent Fakultete za šport v Ljubljani in pripravljam svoje diplomsko delo. Pred Vami se nahaja vprašalnik, v katerem me zanima, v kolikšni meri je izletniška in planinska dejavnost prisotna in razvita med vrstniki vaše starosti v občini Slovenj Gradec.

Vprašalnik je anonimen, prosim če odgovarjate iskreno. Vaše (osebne) podatke bom uporabil le za namen pisanja diplomske naloge, za raziskovalne namene. Prosim vas za vašo pomoč!

Hvala za sodelovanje.
Krevh

Alojz

a) Osnovna ali srednja šola: _____

b) Razred: _____

c) Letnica rojstva: _____

d) Spol: M Ž

e) Kje živiš? (obkroži) mesto podeželje

f) Občina: _____

1. S katerimi športi se najpogosteje ukvarjaš? Obkroži številko od 1 do 5 (1- sploh se ne ukvarjam, 2- zelo malo se ukvarjam, 3- malo se ukvarjam, 4- veliko, 5- zelo veliko)

a) badminton	1	2	3	4	5
b) rokomet	1	2	3	4	5
c) nogomet	1	2	3	4	5
d) košarka	1	2	3	4	5
e) kolesarjenje	1	2	3	4	5
f) tenis	1	2	3	4	5

g) rolanje	1	2	3	4	5
h) ples	1	2	3	4	5
i) izletništvo, planinstvo	1	2	3	4	5
j) namizni tenis	1	2	3	4	5
k) športno plezanje	1	2	3	4	5
l) alpinizem	1	2	3	4	5
m) drugo: _____	1	2	3	4	5

2. Kolikokrat v tem šolskem letu si se odpravil/a v hribe? (obkroži)

NISEM BIL/A 1-3x 4-8x 9-15x VEČ KOT 15x

3. Kdo je dal pobudo za tvoj prvi vzpon na Uršljo Goro ali Kremžarjev vrh?
(obkroži en odgovor)

- a) starši
- b) sorodniki
- c) prijatelji
- d) planinski krožek
- e) športni pedagog
- f) nisem še bil/a
- g) drugo: _____

4. S kom greš največkrat na izlet v hribe? (1- nikoli, 2- zelo redko, 3-redko, 4-pogosto, 5- zelo pogosto)

a) s starši	1	2	3	4	5
b) sorodniki	1	2	3	4	5
c) prijatelji	1	2	3	4	5
d) planinskim krožkom	1	2	3	4	5
f) drugo organizacijo: _____	1	2	3	4	5

5. Rad/a hodiš na izlete v planine? (1 pomeni, da me to sploh ne zanima, 2- zelo malo me zanima, 3- srednje me zanima, 4- to me zanima, 5- to me zelo zanima)

1 2 3 4 5

6. Kdo te je navdušil za planinstvo?

- a) učitelj športne vzgoje
- b) starši
- c) planinsko društvo
- d) prijatelji
- e) sorodniki
- f) planinski krožek
- g) drugo: _____

7. Zakaj zahajaš v hribe?

(1 pomeni, da to zate sploh ne velja, 2- zelo redko velja, 3- včasih velja, 4- to velja zate, 5- popolnoma velja zate)

a) ker gredo tudi starši	1	2	3	4	5
b) zaradi družbe	1	2	3	4	5
c) pozitivni učinki hoje na telo, poraba kalorij in nabiranje kondicije	1	2	3	4	5
d) rad/a se gibljam v naravi	1	2	3	4	5
e) zaradi naravnih lepot	1	2	3	4	5
f) občutek pustolovščine, adrenalina	1	2	3	4	5
g) pri hoji se lahko izkažem	1	2	3	4	5

8. Obkroži kolikokrat si se v tem šolskem letu odpravil/a na:

a) Uršljo goro	1-3x	4-8x	9-15x	VEČ KOT 15x	NISEM BIL/A
b) Kremžarjev vrh	1-3x	4-8x	9-15x	VEČ KOT 15x	NISEM BIL/A
c) Rahtelov vrh	1-3x	4-8x	9-15x	VEČ KOT 15x	NISEM BIL/A
d) Ribniško jezero	1-3x	4-8x	9-15x	VEČ KOT 15x	NISEM BIL/A
e) bližnji vrh pred hišo	1-3x	4-8x	9-15x	VEČ KOT 15x	NISEM BIL/A
f) drugo v občini: _____	1-3x	4-8x	9-15x	VEČ KOT 15x	NISEM BIL/A

9. Si član / članica Planinskega društva?

- a) da
- b) ne
- c) bil sem
- d) to še bom storil/a, ko bom starejši/a

10. Obiskuješ planinski krožek na šoli?

- a) da
- b) ne
- c) želim si, a ga ni

11. Ali si se pri športni vzgoji seznanil/a s planinsko dejavnostjo? (obkroži)

- a) da
- b) ne

12. Ali se učitelji dovolj potrudijo pri organizaciji in izbiri športnega dne (pohoda)?
(1 pomeni sploh ne, 2- deloma, 3- se kar potrudijo, 4- se potrudijo, 5- se zelo potrudijo)

1 2 3 4 5

13. Si pridobil/a teoretične informacije s področja planinstva na šoli? (obkroži)

ne nekaj informacij še kar nekaj veliko zelo veliko

14. S katerimi teoretičnimi temami s področja izletništva in planinstva si seznanjen/a? (1 pomeni, da sploh ne, 2- malo, 3- srednje, 4- veliko, 5- zelo veliko)

a) oprema	1	2	3	4	5
b) varnost	1	2	3	4	5
c) nevarnosti	1	2	3	4	5
d) prehrana v hribih	1	2	3	4	5
e) vremenoslovje	1	2	3	4	5
f) odnos do narave	1	2	3	4	5
g) orientacija	1	2	3	4	5

15. Ali misliš, da je izletništvo in planinstvo priljubljeno med tvojimi vrstniki?

Označi na lestvici (1 pomeni sploh ni priljubljeno, 2- zelo malo zanimanja, 3- srednje, 4- priljubljeno, 5- zelo priljubljeno)

1 2 3 4 5

16. Meniš, da je na območju Mestne občine Slovenj Gradec dovolj idej za izlete in preživljanja prostega časa v hribih? (1- ne, 2- malo, 3- kar nekaj, 4- veliko, 5- zelo veliko)

1 2 3 4 5

17. Ali si zadovoljen/a z ureditvijo tematskih in planinskih poti v občini Slovenj Gradec? (1- nisem, 2- delno, 3- srednje, 4- sem zadovoljen/a, 5- zelo zadovoljen/a)

a) urejenost poti	1	2	3	4	5
b) označenost poti	1	2	3	4	5
c) seznanjenost o poteh	1	2	3	4	5